

Jí² gasii¹in San Pablo tí²i 'in tsá² jai'² lí²i Jesucristo 'in néei¹ Roma

Sí²i Poo² 'e jí² lo tyá' tsá² néei¹ Roma

¹ Jna-a, Poo², sii²na 'e jí² lo tyi'naa' 'in néei¹ Roma. Jmoo³oo jiin¹³ la to² tyá² Jesucristo. Joon Dios Jmii²¹ gatyii¹³in jna 'e lí¹na apóstol tyá'a. Joon gatø¹²ø Dios jna 'e cwóo³oo júu³ tyá² tyá'a tyá'a xiiala itiin¹³ tsá².

² Joon ni jí² tyá' Dios 'e gajmaa¹a 'in tsá² 'in nigacwo²o júu³ tyá' Dios la mo jéei¹, Dios ga'í²i júu³ la mo jéei¹ cwáain¹ tyá' 'e júu³ tyá² do. ³ Joon 'e júu³ do faa²¹a cwáain¹ tyá' Jón¹ Dios Jesucristo 'in lí¹i Ña'ñu¹u'. Joon cwáain¹ tyá' 'e gacwéi¹ 'in Jesucristo lo juncwii²¹ galíi¹i jún² tyá' líi²¹² róøi¹³ David. ⁴ Pe joon mo gajiin¹in jee²¹² líi²¹² gajmaa¹a 'in Espíritu Tyá² tyá' Dios júu³ 'e Jón¹ Dios 'ii, 'in lí¹ to² fee¹gi 'ii. ⁵ Joon coon¹³ 'e gajmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tyí'i ga'ii¹³na'a 'e 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ jna'a joon 'e cwoo²¹o'o júu³ tyá'a la caain²¹ ni cwoo¹³juncwii²¹ 'e lisseein²¹ 'in jo¹ líi²in joon jmáa¹a nuu¹³u. ⁶ Joon 'naa' líi¹naa' tsá² 'in niganúu²un 'e júu³ do, joon Dios tø¹²ø 'naa' 'e líin²naa' tsá² tyá' Jesucristo.

⁷ Sí³na 'e jí² lo tyi'naa' 'in néei¹ Roma 'in Dios 'iin²¹²in joon gatø¹²ø 'e líin²in tsá² tyá'a. Mí³ii

tyani Dios Ñu¹ joongi Ña'ñu¹ Jesucristo 'e cwauncwaa³i 'naa' joon 'e seen²¹naa' 'e tyu².

'Tin²¹²in Poo² tsafee¹³i 'in néei¹ Roma

8 Nifu, coon¹³ 'e gajmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tyi' 'iin²¹²na cwóo³oo 'maai¹³ Dios Jmii²¹ 'wii¹³ jileei²¹ 'naa' tsu la caain²¹ juncwii²¹ faa²¹a tsá² xiuala jai² líi²naa' Dios. **9** Joon Dios ñi¹o xiuala tii¹³-tsii 'naa' coon¹³ júu³ tyu² tyiia. Joon ce caain²¹-tsii jmóo³oo la to² tyu² Dios, cwóo³oo júu³ cwáain¹ ty'a' Jón¹on. **10** Mi³ii tyani Dios wa'a lí² gó³oo yajøø²na 'naa' coon¹³ 'e 'yaai¹-tsi Dios tsu ningóo¹ 'áai¹ 'e 'iin²¹²na gó³oo. **11** Tsu 'iin²¹²na gó³oo wa lí² cwóo³oo 'naa' coon²¹ 'e uncoon¹³ 'naa' 'e lí² ngí²naa' 'e tyu²gi coon¹³ Dios, joon 'e seen²¹naa' 'e tá²gi taain²¹²-'oo' coon¹³ 'e jai² líi²naa'. **12** Pe fo³oo 'e lí² tyá¹-tsi' la 'oo²¹ yii-a' coon¹³ la jai² líi²naa' la líi²i jna'a.

13 Tsaru¹u', 'iin²¹²na 'e liñí² 'naa' 'e 'láai² naa¹³ ga'i¹-tsii wa igó³oo yajøø²¹²na 'naa' pe ca nano jo mo galí³ii gó³oo. Niga'i¹-tsii gó²oo wa lí² 'íin³ to² júu³ tyiia jee²¹² 'naa' la nigalí² 'íin³ to² lí catyiia². **14** Tsu jna-a tii²na fuu²¹²uu jilee²¹mo tsá², la tsá² néei¹ fuu²¹ si moo²¹ 'ee, 'in 'øøi¹²¹-tsi si jo 'øøi¹²¹-tsi 'ee. **15** Joon tsu cwáain¹ tyiia nináa¹ tyu² tyiia icwo³oo 'naa' 'in néei¹ Roma 'e júu³ tyu² ty'a' Dios ty'a' xiuala itiin¹³ tsá².

Untyúi¹ Dios tsá² jiin¹³ coon¹³ 'e jai² líi²i tsá²

16 Jo fa'íi²¹ líi²na júu³ ty'a' Dios 'e jmoo¹o tiin¹³ tsá² tsu 'e júu³ lo 'íi²¹ ty'a' Dios 'e jmá¹ tiin¹³ jileei²¹ tsá² 'in jai² líi². 'E júu³ lo ijmá¹ tiin¹³ tsá² Israel

nifu pe jmá¹o jon tiin¹³ tsá² 'in jo seein²¹ Israel.
17 Joon 'e júu³ lo 'e²e jna' 'e jmoo¹o Dios tyúi¹ tsá²
 jiin¹³ coon¹³ 'e jai² líii² tsá². Tsu jin²in ni jí² tya'a:
 "Jileei²¹ 'in 'ii²¹ Dios coon¹³ 'e jai² líii² iseen²¹mo
 coon²¹ tóø²mo."

Tsaa² tya' tsá²

18 Joon née³oo' i'é² Dios, 'in tyín¹ ñu'fú², wúu¹
 'áai¹ 'in 'eei¹ 'ii joon jmoo¹o 'e gó². Coon¹³ 'e gó²
 jmoo¹o 'in tsá² no jnii²¹mo 'e jai² tya' Dios. **19** Tyu²
 ñii¹ 'in tsá² no jilaa²¹ 'e lí² cwii¹in tsá² Dios tsu 'ña'a
 Dios niga'e² 'ii. **20** Tsu lí²-i liñi¹ tsá² 'e jo jnéei¹ tya'
 Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios. Ca mo garón¹
 juncwii²¹ liñi¹ tsá² tyu² 'e Dios 'ii joon 'oo¹ 'ii²¹ tya'a
 coon²¹ tóø²mo. Joon coon¹³ la joon jo lí² wa jo tsaa²
 tya' 'ido sá². **21** Xufin¹³ 'in tsá² do galicwii¹mo Dios
 la joon jo mo gaun'goo²¹o 'ii 'ido lawa Dios jon'gi
 nigacwo¹o Dios 'maai¹³. Xujoon lí' ga'laa²¹ 'wii²¹²
 'i¹-tsi 'e jo 'ee to² 'ii³. Galinu¹gi 'e gó² 'e 'øøi²¹-tsi.
22 Jin²in 'in tsá² no 'e ñii²¹²-tsi pe coon¹³ la joon
 galíi¹ tsá² caa²¹mo. **23** Joon gaunsíi²i 'e 'ya²gi tya'
 Dios Jmii²¹, 'in jo tyéi¹, tya' dioses jmee¹i tsá² 'in líi¹
 la líi¹ tsá², 'in tyéi¹. Joon ca dioses tya'a 'in líi¹ la
 líi¹joo²¹ tsí² cwáa¹, si mii²¹ 'ee, si joo²¹ ti tyán² tii²
 'ee, gajmee¹i 'in tsá² do.

24 Tsu 'wii¹³ joon gatu²mo Dios Jmii²¹ 'ii ilii¹i
 'in tsá² do jmáa¹a jiin¹³ 'e gó² la tí²-tsi. La joon
 gajmaa¹a jilaa²¹ 'e gacwo¹o tsá² fa'ii²¹ coon¹³ la
 jaain²¹ la jaain²¹ 'in catyaai². **25** Gatu²mo Dios
 Jmii²¹ 'ii tsu 'wii¹³ jo jo¹ galíi²i 'e jai² tya' Dios
 pe jo¹o galíi²i 'e júu³ tajuu²¹ do. Joon 'in tsá²

do gaun'goo²¹o joon gajmaa¹a nuu'¹³u 'e gajmaa¹a
Dios la 'íi¹³ 'e un'goo²¹o Dios Jmii²¹. Jjiin¹³ 'ii-o 'e
tí²i 'e un'goo²¹o tsá² coon²¹ tøø²mo! Amén.

26 Tsu 'wii¹³ joon gatuu²mo Dios Jmii²¹ 'in tsá² do
'e jmáa¹a jjiin¹³ la 'iin²¹²in yaai 'e cwo¹o tsá² fa'íi²¹.
Joon ca tsamí² gaunsí²i 'e jmoo¹o la tí²i jmáa¹a
coon¹³ tsañuu¹. **27** La joon jon tsañuu¹ gatuu²o
jmoo¹o la tí²i jmáa¹a coon¹³ tsamí² joon suun¹mo
tsañuu¹ ruu²¹i. Joon tsañuu¹ jo jmáa¹a la 'oo²¹ 'ii
'e cwo²o fa'íi²¹ tsá². Joon moo¹ taa²¹²i 'e iní²i wúu¹
'wii¹³ 'e gó² jmoo¹o.

28 Joon tsu 'wii¹³ jo 'iin²¹²in 'in tsá² do licwii¹ingi
Dios Jmii²¹, nigatuu²mo Dios 'ii 'ilí² jmáa¹a 'e jo tí²i
jmáa¹a. **29** In tsá² 'in lí²i la joon sirøø¹i jilaa²¹ 'e
gó² jmoo¹o: 'láa¹a coon¹³ tsamí², joon sóo²-tsi, joon
suun¹mo 'e sá² ty'a' tsá² xeei²¹. Sirøø¹i 'e tsí² wúu¹i
'ido, joon tsá² 'in jngaaí¹³ tsá² 'ii, joon ngíi¹ to²
'noo¹ míi¹³, joongí tajúu³i. Joongí faa²¹a 'e gó² ty'a'
tsá², jmaa¹a júu³atsaa²¹. **30** Cwo²o tsaa² tsá² xeei²¹
'uuin²¹ joon 'e¹mo Dios, joon ungøø¹i tsá² xeei²¹
joon jmoo¹o jloo³ joon 'gøøi¹³ 'áai¹ júu³ ty'a. In
tsá² la 'ii jooin²-tsi jmáa¹a 'e gó² joon jo jmáa¹a
nuu'¹³u tsacøøi¹³ ty'a. **31** Tsá² 'in jo 'øøi²¹-tsi 'ii,
jo untsiin¹ júu³ ty'a' joon 'wa²-tsi joon jo ñii¹i
xiiala jmaa¹a fee¹-tsi ty'a' tsá² xeei²¹, jo lii¹i jmáa¹a
'wo²-tsi ty'a' tsá² xeei²¹. **32** Tyu²-u ñi¹ 'in tsá² lo to²
gatyu² Dios, ñi¹o jon 'e tí²i júuin² 'in jmoo¹o 'e gó²
lo pe jo 'ee líi¹ 'ee jmoo¹-o jjiin¹³ la jmoo¹o do. Joon
ca jløøi¹³ wa ní² 'iin jmoo¹o la do-o jon.

2

Dios jmaa¹a 'ii²¹ e la jai²

¹ Tsu 'wii¹³ joon 'nu-u, doñi*'iin lí¹u'u*, 'in jmaa¹o 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ jo lí² wa'a jo tsaa² tyi'i sá². Tsu mo jmoo²o 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ 'e piin²¹² 'woo²¹o tsu jmoo²o jiin¹³ la jmoo¹o 'ido. ² Pe née³oo' 'e jmoo¹o Dios 'ii²¹ rø² mo 'í² júu³ tya' 'in gajmaa¹a 'e gó² do. ³ ¿Ti lí²u 'e láa²u 'e 'ii²¹ ijmaa¹a Dios tya' tsá²? Tsu 'nu-u jmoo¹²o 'ii²¹ tya' 'in tsá² do 'in jmoo¹o 'e gó² pe jmoo²o jon jiin¹³ la jmoo¹o 'ido. ⁴ ¿Ti jo tsáai¹-o'o 'e tyá² jmoo¹o Dios tyi' 'e 'wo²-tsi 'wii²¹² tyi'? ¿Ti jo ñi¹²i 'e 'wo²-tsi Dios 'wii²¹² tyi'i 'e jmáa¹a 'e jaa²¹-o'o coon¹³ Dios? ⁵ Aai¹ 'wa²-o'o joon jo mo gajoo²¹-o'o joon coon¹³ la joon unfee¹gi*'i* 'e wúu¹ imóo¹³o mi tí² jmii²¹² ijmaa¹ Dios 'ii²¹ rø²¹, ⁶ mo cón² Dios tya'a la coon²¹ nigajmaa¹a tsá². ⁷ Pe icwo² Dios coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹a coon²¹ tøø²mo jileei²¹ 'in ga'no² 'e 'ya²gi tya'a, joon 'in 'í² júui³, joon 'in ga'no²o 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo coon¹³ 'e tyá² 'e nigajmaa¹a. ⁸ Pe 'nii²¹-tsi Dios i'e²e 'ii wúu¹ 'in 'iin²¹²in jiin¹³ 'ña'a, 'in jo jmoo¹o nu¹³u la jai¹ jiin¹³ jmaa¹o nu¹³u ntya' jilaa²¹ 'e gó². ⁹ Joon ilisá² wúu¹ joongi fa'i³ tya' 'in jmoo¹o 'e gó² joon nifu tya' tsá² Israel pe ilisá²-a jon tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel. ¹⁰ Pe la joon jon icwo² Dios 'in jmoo¹o 'e tyu 'e 'ya²gi tya'a coon¹³ yu júu³i joon iliseein²¹ tyá²-u nifu tya' tsá² Israel pe la joon jon ilí² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

¹¹ Tsu jo jmoo¹o Dios coon²¹ la jaain²¹ la jaain²¹ tsá², coon²¹ rø²¹mo jilee²¹mo tyaníi¹i. ¹² Jilee²¹

'in ga'no² tsaa² jo mo galicwii¹i 'e ley ty'a' Moisés
 jo ijmá¹ Dios 'ii²¹ ty'a' coon¹³ 'e júu³ taa¹³ ley do
 pe jo sineei¹³ tsaliín²mo li 'ii²¹. Pe jileei²¹ 'in ga'no²
 tsaa² galicwii¹i 'e ley ty'a' Moisés do ijmá¹ Dios 'ii²¹
 ty'a' jiin¹³ la jin² ley do. ¹³Tsu 'in tsá² 'in nuu¹un 'e
 ley ty'a' Moisés do pe jo jmoo¹o, jo untyúi¹ Dios 'ii.
 Untyúi¹ Dios jiin¹³ 'in tsá² do 'in jmoo¹o nuu¹³an
 'e ley do. ¹⁴Tsu mo jmoo¹o 'in tsá² jo seein²¹ Israel
 jiin¹³ la to² tyu² ley ty'a' Moisés, xufiin¹³ jo cwii¹i
 'e ley do, 'e lí² lawa ley ty'a' ña'a. ¹⁵Joon coon¹³
 'e jmoo¹o do lí² lawa toon¹on 'e ley do ts*i* alma
 ty'a'. Joon mi tí² jmii²¹² ilisá² 'ii²¹ ty'a' 'e 'í¹-tsi
 'ñá'a icwó¹o tsaa² si faa²¹a 'wii²¹² ty'a' 'ee. ¹⁶Joon
 jmii²¹² joon ijmá¹ Dios 'ii²¹ jilaa²¹ 'e gajmáa¹a tsá²
 'uuin²¹ coon¹³ 'e gajmaa¹a Jesucristo. Joon 'e 'ii²¹
 ijmáa¹a ilí¹ la li 'e júu³ gacwó² jna ty'a' xiiala itiin¹³
 tsá².

Xiiala lí¹i tsá² Israel coon¹³ ley ty'a' Moisés

¹⁷Pe 'nuu-u fu²¹u tsá² 'e lí¹u'u tsá² Israel, joon
 'í¹-o'o 'e coon¹³ ley ty'a' Moisés do isseen²¹mo'o
 tyu²-u joon unjløøi¹³ 'wo'o coon¹³ Dios ty'i'i.
¹⁸Ñí²-o'o 'e 'yaai¹-tsi Dios joon 'e ley do 'e² 'nu
 tyí¹³i 'e tyiin²gi. ¹⁹Joon coon¹³ 'e 'øøi²¹-o'o lí²u'e
 líi¹²i uncooon¹³on 'in tsá² 'in jo cwii¹in Dios ty'i'i tsu
 'in tsá² do lí¹i lawa tsá² tiui² jo ñí² xiafu tsalíin².
 Lí²u 'e lí¹u'u lawa jí² coo²¹ ty'a' tsá² néei¹ li nuu²¹.
²⁰Lí²u 'e líi¹i cwo²o cwáain¹ 'in báí¹ joon lí¹u'u
 tifo² ty'a' xuui²¹². Tsu 'í¹-o'o 'e coon¹³ 'e ley do
 'oo²o jilaa²¹ 'e jai² 'e 'øøi²¹-tsi tsá². ²¹Joon 'nuu-u
 'in 'e² tsá² xeei²¹, ¿'ee li'i jo 'e²'e 'wo'o? 'Nuu-u

cwo^{'2}o júu³ tya' Dios 'e jo jmá¹a tsá² 'uun²¹, ¿'ee lí^í jmaa²a 'uun²¹ 'wo'o? ²²Nu-ʉ foo²¹'o 'e jo lí² fee^{'21}i tsá² tsamí² tya' tsá² xeei^{'21}, ¿'ee lí^í jmoo²¹'o la joon 'wo'o? Nu-ʉ gali'e^{'1}mo'o dioses 'in jo jai^{'2} tya' tsá², ¿'ee lí^í 'úun²¹'un 'e sá² cwo^{'1} tya'a? ²³Unjløøi^{'3} 'wo'o coon^{'13} ley do pe ifaa^{'21} tsá² gó² tya' Dios tsʉ 'wii^{'13} jo jmoo²¹'on la to² tyʉ^{'2} 'e ley do. ²⁴Tsʉ ni jí² tya' Dios jin': “In tsá² jo seein²¹ Israel faa^{'21}a gó² tya' Dios tsaa² tyi'naa.”

²⁵ 'E la ja^{'2}mo íí³mo to² 'wa'a líí¹i tsá² li² circundado. ('øøi^{'21}-tsi tsá² 'e li² do 'e gacwo^{'2}o Dios Abraham mo ga'íí²i júu³ jai^{'2} tya'a do. Gathʉ^{'1}ʉ loo²¹ yʉ' cúun¹ xuui^{'212}.) 'Íí³mo to² 'e li² do wa'a jmá¹ tsá² nʉʉ^{'13}ʉn 'e ley tya' Moisés do. Pe wa jo jmá¹ tsá² nʉʉ^{'13}ʉn 'e ley do 'e lí¹ lawa jo 'ee galíí¹i 'e li² do. ²⁶Joon wana jmoo¹'o tsá² jiin^{'13} la to² tyʉ^{'2} ley do pe jo mo ga'íí^{'21}i 'e li do ilíí²in tyani Dios lawa galí¹ 'e li² do tya'a. ²⁷Joon 'in nigajmaa¹a nʉʉ^{'13}ʉn 'e ley do, fin^{'13} jo ga'íí^{'21}i 'e li² do, ijmáa¹a 'íí^{'21} tyi'i 'in niga'íí^{'21} 'e li² do pe jo gajmaa²'a nʉʉ^{'13}ʉn fin^{'13} 'oo²'o 'e ley do toon¹'on ni jí². ²⁸Joon jon' tsá² Israel la jai^{'2} 'ii 'in niga'íí^{'21} jiin^{'13} 'e li² do ngú¹ taan^{'212}in. Joon 'e circuncisión la jai^{'2} jon' jiin^{'13} 'e li² do 'e jmá¹ tsá² coon^{'13} ngú¹ taain^{'212} tsá². ²⁹'In tsá² 'in líí¹i tsá² Israel la jai^{'2} líí¹i la joon coon^{'13} 'e 'íí¹-tsi. Joon 'e circuncisión la jai^{'2} li la lí coon^{'21} to² gajmaa¹a 'in Espíritu Tyʉ^{'2} tya' Dios coon^{'13} 'e 'íí¹-tsi tsá² jon'on 'e loo²¹ itʉ^{'2} tsá² do la to² tyʉ^{'2} ley. Joon 'in líí¹i circuncisión la jai' jon' wa' 'íí^{'21} tsá² 'ii pe Dios 'in 'íí^{'21} 'ii.

3

¹ Wana la joon, ¿'ee to² 'e jmaai¹ wa'a líi¹i tsá² tsá² Israel si 'ee to² 'íi³ 'ee wa'a líi¹i tsá² li² circuncisión? ² Áa¹mo 'íi³ to² líi²na joon ty'a' 'láai² 'iin¹³. Nifu gacwo¹o Dios 'in tsá² Israel do 'e júu³ tyá² ty'a'. ³ ¿'Ee líi²u? Wa mo jo gajai² galíi²i 'inlíi¹³ 'in tsá² do, ¿ti líi²u 'e coon¹³ la joon jo iuntsiin¹ Dios 'e júu³ gaíi²i do? ⁴ ¡Jo lí² la joon! Tsü Dios ijmáa¹a la jai² xufiin¹³ jilee²¹mo tsá² tajúu³i. Tsü ni ji² ty'a' Dios jin²in:

Ijin²in tsá² 'e jai² jilaa²¹ 'e nigafaa¹³a,
joon mi jmá¹ tsá² 'ii²¹ tyi'i icwo'íi¹u'u 'in tyúi¹.

⁵ Pe wana tsaa² tyi' jmaa¹i to² 'e 'ee¹e 'e jmoo¹o Dios 'ii²¹ røø²¹, ¿ti jon' 'e gó² jmoo¹o Dios mi 'e²e jna' wúu¹? ('E fo³oo jiin¹³ la 'í¹-tsi tsá².) ⁶ ¡Jo lí² la joon! Tsü wana lí² jmá¹ Dios 'e gó², ¿xiiala lí² jmá¹ 'ii²¹ ty'a' tsá² taan²¹²in juncwii²¹?

⁷ Joon wana júu³ tajuu²¹ tyiia jmaa¹i to² 'e jmoo¹o 'ya²gi 'e jai² ty'a' Dios, ¿'ee lí' 'óo³gii tsaa²? ⁸ Wa lí la joon, ¿'ee lí' jo jmoo²¹o 'e gó² tsü coon¹³ la joon 'e lifee¹gi 'e tyá²? 'Inlíi¹³ 'in 'iin²¹²in jmá¹ 'e gó² tyii'i 'e jin²o 'e la joon 'é² jna'a. Pe tií²mo 'in tsá² do 'ii²¹i 'e wúu¹ ini².

Jilee²¹o røø²na' tsaa²

⁹ ¿'Ee líi²u? ¿Ti tyúi¹gi tyijna' 'e líi¹na' tsá² Israel lagí 'in catyaai² do? ¡Jo lí la joon! Tsü røø²na' tsaa² la tsá² Israel lagí tsá² 'in jo seein²¹ Israel. 'E coon¹³ la joon tyá²tsaa² to² jilee²¹tsá². ¹⁰ Joon ni ji² ty'a' Dios jin²in:

Jo 'in seein²¹ 'in tyúi¹ tyani Dios jiin¹³ jaain²¹ jo seein.

¹¹ Jo 'in seein²¹ 'in 'øøi²¹-tsi. Jiin¹³ jaain²¹ jo seein²¹ 'in 'naa¹i Dios.

¹² Jilee²¹mo ningalíin² li' caai²¹. Jo 'ee to² 'íin³ jiin¹³ jaain²¹.

Jo 'in seein²¹ 'in jmá¹a 'e tyú², jiin¹³ jaain²¹ jo¹ seein²¹.

¹³ 'E júu³ 'e 'woo²¹ 'oo²o li la li 'e jmá¹ 'e 'woo²¹ coon²¹ 'aa¹ tya' lii²¹² 'e sinó¹.

Joon coon¹³ ni sii¹³i jmoo¹o júu³ tajuu²¹.

Joon lawa 'ootyí² tya' mii²¹ taa¹³a 'oo²o.

¹⁴ Jmaai¹³ júu³ 'laa²¹ coon¹³ júu³ tsii²¹² wúu¹i 'yeei²¹ 'oo²o.

¹⁵ Coon¹³ jon¹on ti² to² 'iin²¹²in jngaa¹³i tsaruu²¹i.

¹⁶ Doñixiaia' tsalíin² 'in tsá² do jmai¹2 mii¹³mo coon¹³ 'e gó².

¹⁷ Joon 'e fu¹ 'e ngí¹ tsá² 'e tyú² jo mo galicwii¹i 'in tsá² do.

¹⁸ Jo 'ee 'í¹-tsi wa' un'goo²¹o Dios.

¹⁹ Joon né²o' 'e jilaa²¹ 'e jin² 'e ley 'e sá² la mo jéei¹, jin²o tya' 'in tsá² 'in tii²i jmá¹ 'e ley do. Joon coon¹³ la joon jo lí² faa²¹gi cwáain¹ tya' tsaa² tya'a. Joon coon¹³ la joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ tii²i 'e ilisá² 'ii²¹ tya'a. ²⁰ Tsü Dios jo untyúi¹ jiin¹³ jaain²¹ tsü 'wii¹³ nigajmaa¹a la to² tyú² ley do. 'E ley do jmaa¹i to² jiin¹³ 'e liné²o' 'e niga'ná²a' tsaa².

Jmaa¹a Dios tiin¹³ tsá² jiin¹³ coon¹³ 'e jai² lii² tsá²

²¹ Pe nano né²o' xiala lí² untyúi¹ Dios tsá² jo 'ee unjíi²i 'e ley do. Joon 'e jí² 'e taa¹³ ley do joon 'e jí²

gajmaa¹a 'in tsá² gacwó² 'e júu³ tyá' Dios la mo jéei¹ faa^{'21}o cwáain¹ tyá' 'elo. ²² La lo lí² untyúi¹ Dios jileei^{'21} tsá² 'in jai^{'2} lí^{'2}i. Untyú¹mo Dios jileei^{'21} 'in jai^{'2} lí^{'2}i 'e gjajmaa¹a Jesucristo 'wii^{'212} tyá'a. Joon jilee^{'21}mo coon^{'21} røø^{'21} lí^{'2}i la jaain^{'21} la jaain^{'21}; ²³ tsu jilee^{'21}mo niga'nóo²o tsaa² joon jiin^{'13} jaain^{'21} wa galí^{'1}i la 'iin^{'212}in Dios. ²⁴ Pe Dios untyúi¹ tsá² coon^{'13} 'e fee^{'1}-tsi, jo 'ee gjajmaa¹a tsá², tsu jmoo¹o Dios tiin^{'13} tsá² jiin^{'13} coon^{'13} 'e gjajmaa¹a Cristo Jesús 'wii^{'212} tyá'a. ²⁵ Joon Dios gacwoo^{'1}i Cristo lawa coon^{'21} fa^{'1} tyá' tsaa² tyá' tsá² mo gajúun^{'2}in. Joon mo jai^{'2} lí^{'2}i tsá² Cristo 'íi^{'3}mo to² 'e fa^{'1} do. Joon coon^{'13} la joon ga'e^{'2}e Dios tsá² 'e xafiin^{'13} 'wó^{'1}-tsi coon^{'13} 'e tsaa² ga'nóo²o tsá² la mo jéei¹ røø^{'21} 'íi^{'21} tyá'a. ²⁶ 'E'^{'2}e tsá² jon 'e røø^{'21} 'íi^{'21} tyá' Dios nano joon røø^{'21} 'íi^{'21} tyá'a ciin^{'21}gi mi untyúu^{'1}i tsá² 'in jai^{'2} lí^{'2}i Jesús.

²⁷ Wa lí^{'1} la joon, ¿ti lí^{'2} jmoo^{'21}o' jloo^{'3} 'e tyú^{'1}na'? Jo li^{'1}i' la joon. Tsu jo mo galí^{'1}i' 'e tyú^{'1}na' tsu 'wii^{'13} gjajmoo^{'21}o' jiin^{'13} la to² tyá^{'2} ley do, inlii^{'1}o' jmoo^{'21}o' 'e tyú^{'1}na' tsu 'wii^{'13} ja^{'2}mo galí^{'2}na' Jesucristo. ²⁸ Coon^{'13} la joon né²o' 'e untyúi¹ Dios tsá² tsu 'wii^{'13} 'e jai^{'2} lí^{'2}i tsá² jo cwáain¹ cón² Dios wa nigajmaa¹a la to² tyá^{'2} ley.

²⁹ ¿Ti lí^{'1}i' Dios Jmii^{'21} jiin^{'13} Dios tyá' tsá² Israel? ¿Ti jon' lí^{'1}mo jon Dios tyá' tsá² 'in jo seein^{'21} Israel? Tyá^{'2} né²e' 'e 'íi-o lí^{'1}i Dios tyá' tsá² 'in jo seein^{'21} Israel ³⁰ tsu jiin^{'13} jaan^{'21}mo Dios seein^{'21}. Joon untyúi¹ Dios 'in lí^{'1}i li² circuncisión tsu 'wii^{'13} jai^{'2} lí^{'2}i joon untyá^{'1}mo jon 'in jo lí^{'1}i 'e li² do tsu 'wii^{'13}

jai² líhi². ³¹ Wa li la joon, ¿ti jo jmoo²¹o' coon¹³ 'e jai² líi²na' 'e jo 'ee to² 'íi³gi 'e ley do? ¡'Esa la joon! Lí' cíi¹³i jmoo²¹o'. Jmoo²¹o' 'e iuntsiin¹ tsá² 'e jin² 'e ley do.

4

Xiiala gauntyúi¹ Dios Abraham

¹ ¿'Ee ifá³a' cwáain¹ tyá' líi²¹² tsá² feei¹ tyi' Abraham? ² Tsü wana gauntyúi¹ Dios Jmii²¹ Abraham tsü 'wii¹³ 'e tyá² 'e nigajmaa¹a lí²-ijmáa¹a Abraham 'e unjløøi¹³ 'ñá'a. Pe jo lí² unjløøi¹ 'ñá'a tyaní Dios.

³ Pe ni jí² tyá' Dios jin²in: "Ja²mo galíi²i Abraham Dios, joon coon¹³ la joon gauntyú¹mo Dios 'ii."

⁴ Tsü mo jmoo¹o tsá² to² 'in fli²¹² do jo cí¹ 'e 'leei¹³ tsá² do lawa' 'e 'yaai¹-tsi pe lawa'a 'e røø²¹i. ⁵ Pe wana jai² líi² tsá² Dios, 'in untyúu¹i 'in røøi²¹ tsaa², joon jo 'ee gajmaa¹a 'in tsá² do, pe coon¹³ 'e jai² líi² 'in tsá² do untyú¹mo Dios Jmii²¹ 'ii. ⁶ Joon líi²¹² David gajin²in xiiala jløøi¹³ 'in tsá² 'in gauntyúi¹ Dios Jmii²¹ jmaai¹³ coon¹³ 'e jai² líi² jo 'e cwáain¹ gacón² 'e gajmaa¹a 'in tsá² do. ⁷ Tsü David do gajin²in:

Jløø¹³mo jileei²¹ 'in nigajmaa¹a Dios fee¹-tsi 'wii¹³ tsaa² tyá'a. Joon niga'ín¹mo-tsi 'e niga'láa² 'ido.

⁸ Jløø¹³mo jon 'in tsá² do 'in jo cwáain¹ cóñ² Dios tsaa² tyá'a.

⁹ Jo gacwó² Dios 'e lijløøi¹³ jiin¹³ 'in tsá² 'in niga'ii²¹ 'e li² circuncisión do pe nigacwó² tyá' 'in jo líi¹ 'e li² do jon. Pe gafaa¹³a' 'e nigauntyúi¹

Dios Abraham tsاه 'wii¹³ jai² galí²i. 10 Pe né²o¹ 'e nigauntyúi¹ Dios Abraham la nاه'gi 'e ga'ii²¹ Abraham 'e li² circuncisión do. 11 Joon tsاه 'wii¹³ gaja²mo galí²i Abraham Dios gacwo¹o Abraham 'e li² do 'e li la li coon²¹ sello 'e nigauntyúi¹ Dios 'ii xاهfin¹³ jo galí¹i 'e li² do. Joon coon¹³ la joon galí¹ 'e lí²in Abraham 'in jmii²¹ jon ty'a jileei²¹ 'in jai² lí²i Dios Jmii²¹ la jo mo ga'ii²¹i 'e li² circuncisión do. La joon jon lí² untyúi¹ Dios 'ii coon¹³ 'e jai² lí²i. 12 Lí¹mo Abraham jmii²¹ tsá² 'in niga'ii²¹i 'e li² circuncisión do. Pe jon'on ty'a 'in tsá² do 'in ga'ii²¹i jiin¹³ 'e li² do ty'a' cuerpo ty'a' pe ty'a' 'in tsá² 'in niga'ii²¹'e li² do la joon jon ja²mo lí²i la jai² galí²i lí²tsafeei¹ ty'i Abraham la nاه'gi ga'ii²¹i 'e li² circuncisión do.

'Ii²¹mo tsá² 'e júu³ ga'í²i Dios coon¹³ 'e jai² lí²i

13 Joon Dios ga'í²i júu³ ty'a' lí² Abraham coon¹³ jún² ty'a'a i'ii²¹mo 'e juncwii²¹ lo lawa coon²¹ 'e gatí²i ty'a'a. Pe jo ga'í²i Dios 'e júu³ do ty'a' Abraham tsاه 'wii¹³ nigajmaa¹a Abraham nاه¹³an 'e ley do, pe ga'ii²¹mo Dios Abraham 'e tyá² tsاه 'wii¹³ 'e jai² galí²i. 14 Joon wana jiin¹³ 'in tsá² 'in nigajmaa¹a nاه¹³an 'e ley do i'ii²¹i 'e júu³ jai² ga'í²i Dios jo 'ee to² íí³ 'e jai² lí²i tsá² joon 'ee júu³ jai² do 'e ga'í²i Dios Jmii²¹ jo 'ee to² tí². 15 Tsاه 'e ley do jmoo¹-o jiin¹³ 'e 'e¹² Dios tsá² wúu¹; pe mo jo ley sá² jo lí² lاهa² tsá² ty'a' ley.

16 Joon coon¹³ la joon 'ii²¹mo tsá² 'e júu³ ga'í²i Dios coon¹³ 'e jai² lí²i, lawa coon²¹ 'e 'yaai¹-tsi

Dios 'e jo jnaa¹ tsá²; 'e coon¹³ la joon ilí² tya' jileei²¹ jún² tya' lii²¹² Abraham. 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e júu³ jai² do jon' jiin¹³ tya' 'in jmoo¹ o nuu¹³ un 'e ley do, tya'a jon 'in jai² lii² i la nigajai² galíi² Abraham do, 'in lii¹ i jmii²¹ jileei²¹ 'in jai² lii² tyani Dios 'in jai² galíi² 'ii. **17** La gajin² Dios sii²¹i Abraham do mo gajin² in: "Gajmé¹na 'ná ilíin² un jmii²¹ tsá² fúui¹." Joon Dios do cwó² o juncwii²¹ tya' 'in najúin¹ joon jmáa¹a lisá² li jo 'e mo lisá² la mo jéei¹.

18 Jo cu²-tsi Abraham coon¹³ Dios. Joon xeffin¹³ nasuun¹ mo 'e liseein²¹ yeun²¹ tya'a jo¹ o galíi² i júu³ jai² ga'ii² i Dios tya'a, joon coon¹³ la joon galíi¹ "jmii²¹ tsá² fúui¹", jiin¹³ la gajin² Dios: "Jiin¹³ la tí² neu¹ la joon ilí² tí² jún² tyl'i." **19** Pe xeffin¹³ xeu 'ná¹ gi tsín¹ coon²¹ cíein¹³ jiin²¹ jo gateu²¹ 'e jai² lii² i mo ga'¹-tsi xiiati jiin²¹ ningóo¹ o 'ñ'a'a coon¹³ tsamí² tya'a Sara do 'in nasuun¹ mo 'e caan²¹ in yeun²¹. **20** Jo gacu²-tsi Abraham do jon'gi wa' jo jai² galíi² i 'e júu³ jai² 'e ga'ii² i Dios tya'a. Jiin¹³ jai² gi galíi² i jo cu²-tsi. Joon gaun'goo²¹ o 'ido Dios. **21** Joon jo¹ galíi² i Abraham 'e lí² untsiin¹ Dios 'e júu³ jai² ga'ii² i do. **22** Tseu 'wii¹³ joon gauntyú¹ mo Dios 'ii coon¹³ 'e jai² lii².

23 Joon gataan¹ an Dios ni jí² 'e nigautyú¹ i Abraham jon' jiin¹³ 'wii¹³ tya' Abraham do, **24** pe gataan¹ o ni jí² 'wii¹³ tyijna' jon. Tseu iuntyú¹ mo Dios jileei²¹ 'in jai² lii² i 'ii, 'in nigajmaa¹ a jiin¹ Ñ'a'ñeu¹ u' Jesús jee²¹² lii²¹². **25** Tseu Dios gacwóo¹ i Jesús ijúun¹ in ityí² tsaa² tyl' joon gajmaa¹ a jiin¹ 'ido tún¹ 'e lí² jmaa¹ a 'e liseen²¹ na' tyá² tyaní¹.

5

Wanajai¹² lí²na' jo 'e tsaa² røø²¹na'

¹ Joon la joon tsu 'wii¹³ nigauntyú¹mo Dios jna' coon¹³ 'e jai² lí²na' cwosaan²¹o' tyá² tyaní¹i 'wii¹³ 'e nigajmaa¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii²¹² tyi'. ² Tsu coon¹³ 'e jai² galí²na' nigaii¹³na' 'e fee¹-tsi Dios 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo tyijna'. Joon jmoo²¹o' jløø¹³na' siján³an' i'ii¹³na' 'e 'ya²gi tyá' Dios. ³ Pe jon' jiin¹³ 'elo, pe jmoo²¹o' jløø¹³na' coon¹³ 'e wúu¹ nee²¹en' tsu nee²¹o' 'e nee²¹en' wúu¹ 'e 'e²e jna' 'e jmoo²¹o' taa²¹a'. ⁴ Joon 'e jmó²o' taa²¹a do jmoo¹o júu³ 'e nali¹i'. Joon 'e gali¹i' joon tsáa¹mo-tsi' 'e lí²jmá¹ Dios 'e júu³ ga'í²i do. ⁵ Joon jo fa'í²¹ lí¹na' coon¹³ 'e tsáai¹-tsi' tsu Dios nigacwo¹o jna' Espíritu Tyá² tya'a, joon 'in Espíritu Tyá² do 'e²e jna' xiuala 'iin²¹²in Dios tsá². Joon coon¹³ 'i²¹ tya' 'in Espíritu Tyá² do lí²-i 'iin²¹²mo' tsá² la 'iin²¹²in Dios tsá².

⁶ Tsu la 'í²¹² jo lí²jmó²na' tiin¹³na' yiia', 'in Cristo do, mo gati² 'i²¹, gajúun²in 'wii²¹² tya' tsá² gó². ⁷ 'Áai¹ tyan¹ to² wa'a júuin² tsá² 'wii²¹² cwáain¹ tya' tsá² xeei²¹ xufiin¹³ 'in tyú²mo 'in júuin² do. Lí cóñ² jo ngáa¹mo wa 'áa¹mo tyúi¹ 'in 'ná¹ júin¹ do iliseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in lí² júuin² cwáain¹ tya' 'in tyúi¹ do. ⁸ Pe Dios, tsu 'wii¹³ 'iin²¹²in 'e²e jna' xiuala 'iin²¹²in jna' gacwoo¹o júin¹ Cristo 'wii²¹² tyl' xufiin¹³ tsá² røøi²¹ tsaa² jna'. ⁹ Joon nano, nigauntyú¹mo Dios jna' coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo tyl' mo gajúun²in. Joon coon²¹ 'i¹³gi lí²na' iláa¹i jna' 'e wúu¹ li tséi¹ 'wii²¹² tya'a. ¹⁰ Tsu wana

gajmaa¹a Dios 'e seen²¹na' tyá² coon¹³on la 'ii²¹² 'eei²na' 'ii coon¹³ no gajúun²in Jóon¹on; coon²¹ 'ii¹³gi líi²na' ijmáa¹a tiin¹³na' coon¹³ 'e seen²¹in tsá nano seen²¹na' tyá² coon¹³on. **11** Pe jon' jiin¹³ 'elo, pe jmoo²¹o' jløø¹³na' coon¹³ Dios 'wii¹³ 'e gajmaa¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii²¹² tyi', tsá 'wii¹³ Cristo saan²¹an' tyá² coon¹³ Dios Jmii²¹.

Adán coon¹³ Cristo

12 Joon ga'i² tsaa² juncwii²¹ 'wii¹³ 'e ga'láa¹a jaain²¹ tsá² joon júun²mo tsá² 'wii¹³ 'e tsaa² do 'e ga'i² juncwii²¹. Joon coon¹³ la joon 'ná¹ júun¹mo jileei²¹ tsá² tsá jilee²¹mo niga'noo¹o tsaa². **13** La ná'gi 'e lisá² ley niga'noo¹o tsá² tsaa² xüfin¹³ jo gacón² Dios cwáain¹ mo jo ley mo sá². **14** Pe ca ga'noo¹o Adán do tsaa² ca gacwo¹ Dios Moisés 'e ley do gajúun²mo 'in niga'noo¹o tsaa² xüfin¹³ jo ga'láa¹a la ga'láa¹ Adán do. Joon mo 'øøi²¹-tsi tsá² 'e gajmaa¹a Adán do coon¹³ la jon lí² 'øøi²¹-tsi 'ee 'ná¹ jmáa¹a Cristo, 'in ijó¹ ciin²¹gi.

15 Pe 'e cwó² Dios tsá² 'yaai¹-tsi jo lí la lí 'e tsaa² ga'noo¹o Adán. Tsá coon¹³ coon²¹ tsaa² do, 'e ga'noo¹o jaain²¹ tsá², fúu¹mo tsá² gajúin¹. Pe 'e nigacwoo¹ Dios 'e tiin¹³ tsá², jo 'ee 'laa¹³ tyíin¹, 'wii¹³ jaain²¹, Jesucristo, fee¹gi lagí 'e tsaa² do, joon tyá²-tya' tsá² fúui¹. **16** 'E tsaa² do tya' jaain²¹ tsá² jo lí la lí 'e jmoo¹o Dios tiin¹³na'. Tsá coon¹³ 'e coon²¹ tsaa² do galisá² 'ii²¹ tya' tsá² fúui¹. Pe coon¹³ 'e jmoo¹o Dios tiin¹³ tsá², xüfin¹³ 'láai¹ tsaa² ga'noo¹o tsá² iuntyú¹mo Dios 'ii jo 'e 'laa¹³ 'ná¹. **17** Gali² ijúun²in tsá² 'wii¹³ tya' tsaa² tya'

jaain²¹ tsá². Pe coon²¹ 'ii¹³ líi¹gi tya' 'in untyúi¹ Dios, jo 'ee 'laa¹³ 'ná¹, ili² tyu² to² 'e juncwii²¹ műui² 'wii²¹² tya' 'in tsá² jaain²¹ 'in sii²¹ Jesucristo.

18 Coon¹³ cwáain¹ tya' Adán do galisá² 'ii²¹ tya' tsá² fúui¹ 'wii¹³ tsaa² tya' jaain²¹ tsá² do. Pe cwáain¹ tya' Jesucristo do gauntyú¹mo Dios jileei²¹ 'wii¹³ 'e tyu²-u gajmaa¹a 'in tsá² jaain²¹ do.

19 'øøi²¹-tsi tsá², 'e coon¹³ 'e jo gajmaa¹a nuu¹³an jaain²¹ tsá², fúu¹mo ga'noo¹o tsaa² pe la joon jon 'e gajmaa¹a nuu¹³an jaain²¹ tsá² joon galí² 'e tyú¹mo fúui¹ tyani Dios.

20 Joon 'e ley do 'e gajó² 'e lifee¹gi tsaa² tya' tsá². Pe li ganga'láai¹gi tsaa² tya' tsá² 'e feei¹-tsi Dios galifee¹gi jon. **21** Galí²-i la joon 'e la gajúuin² tsá² 'wii¹³ 'e tsaa² ga'noo¹o 'e feei¹-tsi Dios lí²-i jmá¹ tsá² tyu² tyaníi¹i joon cwo¹o jna' coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo 'wii¹³ cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo.

6

Na'líi²¹²mo' wa' 'naa²¹gi' tsaa² pe jiin¹o' coon¹³ Cristo

1 ¿'Ee ijmoo²¹o' jon? ¿Tí 'naa²¹gi' tsaa² 'e coon¹³ la joon lí² 'e¹ Dios jna' xiiala fee¹-tsi tyi'? **2** ¡'Esa la joon! Tsu na'líi²¹²mo' wa' 'naa²¹gi' tsaa². Joon wa la joon jo líi¹gi' sáan¹³an' 'noo²¹o' tsaa². **3** ¿Tí jo ñí² 'naa' 'e jile¹e' gasaa²¹na' jmíi²¹ 'e ilicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús, mo gasaa²¹na' jmíi²¹ lawa'a 'e gajuun²¹mo' coon¹³on? **4** Lawa ga'á¹mo' caan²¹mo coon¹³ Cristo joon na'líi²¹²mo'. Joon coon¹³ la joon lí²-i jiin¹i' tún¹ 'e lisáan¹³an' coon²¹ juncwii²¹

'múui². Tsʉ coon¹³ la joon gajiin¹in Cristo jee²¹² 'lii²¹² coon¹³ 'ii²¹ 'ya²gi tya' Ñʉ¹ʉ.

5 Tsʉ wana uncaan²¹na' coon¹³ Cristo mo gajúun²in; la joon jon iuncaan²¹na' coon¹³on mo gajiin¹in. **6** Tsʉ nee²¹o' 'e mo gajúin¹ Cristo tsaa¹ crúu¹³ jna'o' 'e lii¹na' lawa mo jéei¹ gajúun²mo' jon coon¹³on tsaa¹ crúu¹³ do. Joon coon¹³ la joon lí² 'íin² 'e 'lii¹na' tsá² 'in ngii¹i to² 'noo¹o tsaa². Joon jo lii¹gi' tsa'leei¹³ jmoo²¹o' nʉ¹³ʉ jiin¹³ la to² tyʉ² tsaa² 'e gó². **7** Tsʉ 'lii²¹² jo lí²gi 'noo¹o tsaa². **8** Wa mo'o gajúun²na' coon¹³ Cristo tsáa¹mo-tsi' isaan²¹o' coon¹³on, **9** tsʉ nee²¹o' 'e mo ngayuui¹³ gajiin¹ Cristo jee²¹³ 'lii²¹² do coonti jo jmii²¹² wa'a júuin²gi tún¹. Jo lí²gi tyʉ² 'mó¹ to² 'ii. **10** Tsʉ mo gajúin¹ Cristo, cafu gajúun²in cwáain¹ tya' tsaa², pe nano la seen²¹mo seein²¹ tya' Dios. **11** La joon jon 'naa' cwolíi¹naa' 'e 'lii²¹²naa' wa' 'noo¹gii' tsaa² pe cwooseen²¹naa' jiin¹iin' tya' Dios sicaan²¹naa' coon¹³ Ñʉ'Ñʉ¹ʉ Cristo Jesús.

12 Tsʉ 'wii¹³ joon jo cwo²naa' yaanaa' 'e tyʉ² tsaa² to² 'naa' 'e jo jmaa²aa' nʉ¹³ʉn' jilaa²¹ 'e gó² 'e soon²¹in ngú¹ taan²¹²naa'. **13** Jo cwoo²oo' ngú¹ taan²¹²naa', jiin¹³ xʉ, wa'a 'noo¹gii' tsaa². Li' cií¹³i jmaa²aa'. Cwoo²oo' ngú¹ taan²¹²naa' Dios lawa tsá² 'in níjúin¹ joon gajiin¹in tún¹. Cwo²naa' yaanaa' Dios 'e jmaa²aa' 'e tyʉ². **14** Tsʉ 'e tsaa² do jo lí²gi tyʉ² to² 'naa'. Joon jo lii¹naa' tsá² 'in 'ná² jmá¹ 'e ley dó², pe lii¹naa' tsá² 'in ga'ii²¹ 'e feei¹-tsi tya' Dios.

Júu³ cwáain¹ tya' 'in tyʉ² to² jna'

15 ¿'Ee líi²naa'? ¿Ti 'naa²¹gi' tsaa² tsu 'wii¹³ líi¹na' tsá² 'in jo 'ná² jmoo²¹gi' 'e ley do pe líi¹na' tsá² 'in niga'ii²¹ 'e feei¹-tsi tyá' Dios? ¡'Esa la joon! **16** Tsu tyú² ñí² 'naa', wa cwó² tsá² yaai, 'e jmáa¹a to² tyá' jaain²¹ ñi'fii²¹² tsá² 'e jmáa¹a nuu¹³un, líi¹i tsá² tyá' 'in ñi'fii²¹² do. Joon 'ná² jmáa¹a nuu¹³un to² tyú² 'ido. La joon ilí² wa'a cwo² tsá² yaai 'e líi¹i tsá² 'in tyú² tsaa² to² 'ii, joon ijúun²in li tyéi¹, si cwo² tsá² yaai 'ee²¹ 'e jmáa¹a nuu¹³un to² tyú² Dios 'e seein²¹ coon²¹ juncwii²¹ 'e coon²¹ tsáa¹. **17** Pe cwocwó³o' 'maai¹³ Dios, xufiin¹³ galíi¹naa' tsá² 'in tyú² tsaa² to² la mo jée¹, nigajmaa²aa' nuu¹³un' la jai² 'e júu³ tyú² niga'e² tsá² 'naa'. **18** Joon mo galáa²naa' jee²¹² tsaa² ga'ii¹³naa' 'e jmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹. **19** (Joon fuu²¹²uu 'naa' coon¹³ júu³ 'e síi¹ tsá² 'e coon¹³ la joon²¹ lí 'øøi²¹'-oo'.) Joon la gacwoo²naa' yaanaa' la mo jéei¹ 'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e gó², la joon jon nano, cwoo²naa' yaanaa' jmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹ 'e líin²naa' coonti tsá² tyá' Dios.

20 La 'ii²¹² líi¹naa' tsá² 'in tyú² tsaa² to² jo mo gajmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹. **21** Pe ¿'ee gajmaa²aa' coon¹³ 'e gajmaa²aa' la mo jéei¹ 'e la no cwó² 'naa' fa'ii²¹? Jiin¹³ 'e júun²moo'. **22** Pe nano niláa²moo' tsaa² joon ga'ii¹³naa' 'e jmaa²aa' la to² tyú² Dios. Joon coon¹³ 'elo líi¹naa' tsá² tyá' Dios, joon li tyéi¹ i'ii¹³naa' coon²¹ juncwii²¹ itaa²¹a coon²¹ tøø²mo. **23** 'E 'leei¹³ tsá² 'e jnaa¹a mo 'noo¹o tsaa² jiin¹³ 'e 'ná¹ júun²mo. Pe cwo¹o Dios tsá², jo 'e 'laa¹³ tyíin¹, coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹a coon²¹

tøø²mo sícáain²¹ coon¹³ Ña'ñu¹u' Cristo Jesús.

7

*Lawa'a icuu¹³mo cwoo²¹o tsá² coon¹³ Jesús mo
jai² lí²i tsá² ii*

¹ Tsaru¹u', cwii¹oo' 'e ley do, joon ñí³oo' 'e 'ná¹ jmá¹ tsá² 'e ley do jiin¹³ la jee²¹² 'e seen²¹mo tsá².

² Lí¹ lawa jaain²¹ tsamí² 'in nicuui¹³ cwoo²¹o. La 'í²¹² seein²¹ 'in ñuu¹ tya'a do sícíin¹in coon¹³ 'ido jiin¹³ la to² tyu² ley do. Pe wana nijúin¹ ñuu¹ tya'a galáa²mo 'in tsamí² do 'e to² tyu² ley do 'e sícáain²¹ coon¹³ 'ido. ³ La joon wana tiui² tsamí² ñuu¹ tya'a la tyi seein²¹ ñuu¹ tya'a do, joon cuu²¹i cwoo²¹o coon¹³ tsá² xeei²¹ joon 'noo¹o tsaa² lawa 'e cwuu¹ coon¹³ tsá² xee²¹mo. Pe wana nijúin¹ ñuu¹ tya'a, galáa²mo 'in tsamí² do 'e to² tyu² ley do joon lí²-i cuu²¹i cwoo²¹o tún¹ jo 'e tsaa² 'noo¹o.

⁴ La joon jon 'naa', tsaru¹u', lawa'a nijún¹moo' 'e tyu²gi ley to² 'naa' 'in sícáain²¹ coon¹³ Cristo. Joon coon¹³ la joon ilisá² coon²¹ 'e xiia²¹ ityu² to² 'naa'. Joon nano nalí¹naa' tsá² tya' Cristo 'in nigajiin¹ jee²¹² lí²¹². 'E coon¹³ la joon 'e 'iin³na' to² tya' Dios.

⁵ Tsu la jee²¹² 'e seen²¹na' 'e 'ná¹ jmoo²¹o' jiin¹³ la 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²na', 'e ley do 'e jmái¹ to² 'e unjnaa¹a-tsi 'e gó² 'e 'í¹-tsi ngú¹ taan²¹²na'. Joon 'elo jmaai¹ to² jiin¹³ 'e 'ná¹ júun²mo'. ⁶ Pe nano nijúun²mo' 'e lí² tyu²gi ley to² jna' la galí¹ la mo jéei¹, joon naláa²mo' 'e lí² jmoo²¹o' la to² tyu² Dios coon¹³ 'e juncwii²¹ 'múui² 'e gacwó²o Espíritu Tyu²

tyijna' jon' wa' jmoo²¹o' la to² tyá² 'e ley tsaa¹ do
'e toon¹on ni mo'jí² do.

'E'² 'e ley do jna' 'ee 'e tsaa²

⁷ ¿Tí lí² faa¹³a' jon 'e ley do 'e lí¹ tsaa²? ¡'Esa lí² la
joon! Pe jo mo galicwii¹na' tsaa² wa jo mo galisá²
ley do. Tsú wana 'e ley do jo mo gajin²in: "Jo
cwoSóon²un 'e sá² tya' tsá² xeei²¹", jo mo galiñí³ii 'e
tsaa² wa'a sóon²in tsá² 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. ⁸ Joon
tsifu mo nú³uun 'e ley do, 'e gó² 'e 'yú ngú¹ taan²¹na
ga'láa² 'wii²¹ 'e sóoin² jilaa²¹ níi² 'e gó² 'e sá². Tsú
mo jo ley sá² jo cwíi³ jna tsaa². ⁹ Galisá² coon²¹ sii¹³
mo jo mo cwíi³ii tsaa² tsú jo ley do sá², joon galíi¹na
'e tyú¹moo tyani Dios. Pe mo ngíi²gi joon gajó² 'e
ley do, joon 'e gó² 'e 'í¹-tsii lawa'a gajiin¹o tún¹ joon
galiñí³ii xiiala gó² 'e líi¹na tyani Dios. ¹⁰ Joon 'e ley
do 'e gacwó² Dios 'e liseen²¹na tyá² tyaní¹i galíi¹i
galiñí³ii 'e seen²¹na 'e jmoo³oo 'e gó²; joon 'e gó² do
lawa'a gajmáa³aa coon²¹ coon¹³ Dios. ¹¹ Tsú 'e gó²
'e 'í¹-tsii gacon²on jna tóo² coon¹³ 'e ley do. Galíi²na
'e uncaan²¹na coon¹³ Dios pe gajmáa³aa coon²¹.

¹² Joon 'e ley do 'e tyá² 'áa¹mo do; joon jilaa²¹ to²
tyá² Dios 'e tyá² 'áa¹mo jon. Jmaai¹³ 'e røø²¹ tyá²
Dios to² 'e jmaai¹ to² tya' tsá². ¹³ Wana la joon, ¿tí
gajmaa¹a 'e tyá² do 'e líi¹na coon²¹ coon¹³ Dios?
¡'Esa la joon! 'E gó² 'e 'í¹-tsii do gajmaa¹a 'e líi¹na
coon²¹ coon¹³ Dios. Joon coon¹³ la joon ga'e²e jna
xiiala lí¹ tsaa². 'E tyá² ga'e²e jna xiiala lí¹ tsaa² 'e
coon¹³ la joon liñí³ii xiiala gó² 'áai¹ lí¹ tsaa² do.

¹⁴ Nee²¹o' 'e gacwó²o 'in Espíritu Tyá² tya' Dios
'e ley do. Pe ngú¹ taan²¹na tyá² to² jna joon

lí¹na lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' tsaa² 'in lí² jmá¹ nʉʉ¹³ʉn jiin¹³ la to² tyʉ² tsaa² do. ¹⁵ Tsʉ jo 'øøi²¹-tsii jilaa²¹ 'e jmóo³oo; jo jmóo³oo jiin¹³ la 'iin²¹²na xʉjoon jmóo³oo jilaa²¹ 'e jo tí²-tsiioo. ¹⁶ Pe wana jmóo³oo jiin¹³ la jo tí²-tsii jmóo³oo, coon¹³ la joon jmóo³oo jíu³ 'e tyʉ² 'e ley do. ¹⁷ Joon jon' jna 'e 'in jmoo¹o 'e gó² do pe 'e gó² 'e 'yʉ ngú¹ taan²¹²na. ¹⁸ Tsʉ ñí²oo 'e jo 'ee tyʉ² sá² tyiia jee²¹² ngú¹ taan²¹²na tsʉ 'iin²¹²na jmáa³aa 'e tyʉ² pe jo tí²na. ¹⁹ Jo jmáa³aa 'e tyʉ² 'e 'iin²¹²na xʉjoon jmáa³gii 'e gó² 'e jo 'iin²¹²na jmáa³aa. ²⁰ Wana jmóo³oo 'e jo 'iin²¹²na jmáa³aa joon jon' jna-a 'in jmoo¹o 'e do pe 'e gó² 'i¹-tsii 'yʉ ngú¹ taan²¹²na 'e jmoo¹o 'e do.

²¹ La lo tsangíi²na: mo 'iin²¹²na jmáa³aa 'e tyʉ² joon xʉ 'e gó² jmóo³oo joon. ²² Coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsii tí²-tsii 'e ley tya' Dios, ²³ pe li³i 'e 'yʉ ngú¹ taan²¹²na coon²¹ 'e jñíi²¹ jo cwó² 'e jmáa³aa jiin¹³ la 'iin²¹²na. 'E jñíi²¹ do li la li coon²¹ ley tya' 'e gó² 'e 'yʉ ngú¹ taan²¹²na 'e tyʉ² to² jna 'e joon jo cwó² láai² jna.

²⁴ ¡Tsá² 'in fúu² 'áai¹ jna! ¿'lin 'in iláa¹i jna coon¹³ 'e ngú¹ taan²¹²na ijmáa¹a ijúun²na? ²⁵ 'Ña'a Dios Jmii²¹ lí² láai¹ jna coon¹³ 'e gajmaa¹a Ña'ñʉ¹ʉ Jesucristo 'wii²¹² tyi'. ¡Maa¹³mo Dios! Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²na jmáa³aa 'e ley tya' Dios do tyʉ²ʉ jna to² pe coon¹³ 'e ngú¹ taan²¹²na lí¹na tsa'leei¹³ tya' 'e ley tya' 'e gó² 'e 'yʉ ngú¹ taan²¹²na.

8

*Xiiala lí¹ 'e juncwii²¹ cwó² Espíritu Tyʉ² tya' Dios
Jmii²¹*

¹ Joon nano jo jmá¹ Dios 'ii²¹ tyá' jileei²¹ 'in sicaain²¹ coon¹³ Cristo Jesús, 'in jo ngí¹ to² jmoo¹o 'e 'yaai¹-tsi ngú¹ taain²¹² pe jmoo¹o 'e 'yaai¹-tsi 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios. ² Joon 'e ley tyá' 'in Espíritu Tyú² do 'in gacwo² jna juncwii²¹ 'e sicaan²¹na coon¹³ Cristo Jesús nigaláai¹ jna tyá' 'e ley tyá' 'e gó² do joon wa'a 'e 'ná¹ jún²na. ³ Tsú Dios gajmaa¹a coon¹³ Cristo do jilaa²¹ 'e jo lí² jmáa¹a 'e ley tyá' Moisés jiin¹³ coon²¹ jmíi²¹². Tsú 'e ngú¹ taan²¹²na' do gajmaa¹a la wa'a jo 'ee 'ii²¹ galisá² tyá' 'e ley do 'e untsiin¹in. Pe Dios gasii¹in Jóon¹on 'e tsa'íi² ngú¹ taan²¹²na' 'e gacwói¹ 'ñá'a lawa coon²¹ fa^{'1} 'e tyí² tsaa² tyá' tsá². Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a 'ii²¹ tyá' tsaa² 'e 'yú ngú¹ taan²¹²na'. ⁴ La lo gajmaa¹a 'e coon¹³ la joon lí² jmoo²¹o 'jilaa²¹ 'e tyú² jiin¹³ la to² tyú² ley do, jo 'ná² ngí²gi¹ to² tyú² 'e ngú¹ taan²¹²na' pe lí² ngíi²¹i¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in 'in Espíritu Tyú² do.

⁵ Joon 'in tsá² 'in ngí¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la to² tyú² ngú¹ taan²¹²in, cu^{'2}-tsi jiin¹³ coon¹³ 'e jmaai¹ to² ngú¹ taan²¹²in do. Joon 'in ngí¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in Espíritu Tyú² do 'í¹-tsi jiin¹³ tyá' 'in Espíritu do. ⁶ Joon wa ngí¹ tsá² cu^{'2}-tsi jiin¹³ coon¹³ 'e jmaai¹ to² ngú¹ taan²¹²in jmaai¹jiin¹³ 'e jún²mo pe wa 'í¹-tsi tsá² jiin¹³ tyá' 'in Espíritu Tyú² do jmaai¹ 'e seen²¹mo tsá² joon si'íi¹ tyú²-tsi tsá² tyani Dios. ⁷ Joon jileei²¹ 'in ngí¹ cu^{'2}-tsi do lawa'a 'e^{'1}mo Dios tsú jo 'iin²¹²in jon'gi cwoí¹ 'ñá'a wa'a tyú²ley do to² 'ii. ⁸ Tsú 'wii¹³ joon, 'in ngí¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la to² tyú² ngú¹ taan²¹²in jo lí² jmáa¹a la 'yaai¹-tsi Dios.

9 Pe 'naa' jo ngí²ii' to² jmoo²oo' jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa', pe 'e 'yaai¹-tsi 'in Espíritu Tyú² do. Tsú 'in Espíritu Tyú² do 'e 'yuu¹mo ngú² taan²¹²naa'. Joon wana jo 'yuu¹i 'in Espíritu Tyú² do ngú¹ taan²¹²in tsá² jo líi¹i 'in tsá² do tsá² tya' Cristo. **10** Pe wana 'yuu¹i Cristo ngú¹ taan²¹²naa', 'in alma tyi'naa' jiin¹o tsú nigauntyú¹mo Dios 'naa' xúfiin¹³ ngú¹ taan²¹²naa' 'ná¹ ijúun²in 'wii¹³ tya' tsaa². **11** Joon wana 'in Espíritu Tyú² tya' 'in niga-jmaa¹a jiin¹ Cristo Jesús jee²¹² líi²¹² 'yuu¹i jee²¹² 'naa', la joon jon 'in Dios do 'in gajmaa¹a jiin¹ Jesús ijmáa¹a jiin¹ jon cuerpos tyii' 'e 'ná¹ júun²in. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu tya' Dios 'in 'yuu¹i jee²¹² 'naa' ijmáa¹a jiin¹ 'naa'.

12 Tsú 'wii¹³ joon, tsaru¹u', jo tíi²na' ngí²i' to² tyú² ngú¹ taan²¹²naa'. **13** Tsú wana ngí²ii' jiin¹³ la to² tyú² ngú¹ taan²¹²naa', 'ná¹ júun²naa'; pe wana coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² do jmoo²oo' 'e lawa'a 'e júun²mo ngú¹ taan²¹²naa'. Joon jo jmoo²¹gii' la to² tyú² 'e coon¹³ la joon 'e seen²¹naa'.

14 Jileei²¹ 'in 'e²e 'in Espíritu tya' Dios xiuala 'ná¹ ngí¹ líi¹i jóon¹ Dios. **15** Tsú 'in Espíritu 'in niga'ii¹³naa' jo líi¹i la líi¹ espíritu 'in tyú² to² 'íi³ 'naa', 'in lí² jmá¹ 'goo²oo'. In Espíritu 'in niga'ii¹³naa' nigajmee¹i jna' jóon¹ Dios. Joon coon¹³ 'in Espíritu do fee¹³na' Dios: "Ñu¹u¹".

16 Joon 'in Espíritu do røø²¹ sii¹i coon¹³ espíritu tyi' 'e líi¹na' jóon¹ Dios. **17** Joon ilíin²na' jóon¹on i'ii¹³na' 'e tíi²na' jiin¹³ la júu³ ga'í²i Dios tyijna'. Caan²¹mo coon¹³ Cristo i'ii¹³na' 'e tíi²na' do. Tsú mo nee²¹en'

wúu¹ caan²¹mo coon¹³ Cristo la joon jon i'ii¹³na'
caan²¹mo coon¹³on 'e 'ya²gi ty'a'a.

18 Tsu líi²na 'e wúu¹ nee²¹e' nano jo 'ee to² tí²
mi uncíiin² 'e wúu¹ do coon¹³ 'e 'ya²gi ijneei²¹
tyijna' mi licíiin²¹giXu. **19** Tsu la tøøi² juncwii²¹
sijáan¹an 'áa¹mo ca mi tí² 'ii²¹ icwó¹² Dios jóon¹on
jilaa²¹ 'e tí²i. **20** Tsu 'e juncwii²¹ lo galí¹ 'e jo 'ee
to² 'íi³-in. Galí²-i la joon jon' wa'a gali'iin²¹²in 'e fu
juncwii²¹ la joon, pe tsu 'wii¹³i la joon gali'iin²¹²in
Dios Jmii²¹. Joon sijáan¹an ca mi lí sii²i. **21** 'E
juncwii²¹ lo sijáan¹an ca mi láai² 'e gó² sijníi¹³
tya'a joon lí² 'ii²¹i 'e 'ya²gi 'e siláa²i la siláai² jóon¹
Dios. **22** Joon ca jmii²¹² no jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios
'oon²on. 'Oon²on la 'oon²on tsamí² mi li cuu²¹ tya'a
iliseein²¹ jóon¹on. **23** Joon jiin¹³ 'e gajmaa¹a Dios
do 'oon²on pe jna' jon 'ón²on' xufiin¹³ niga'ii¹³na'
'in Espíritu Tyá² do lawa coon²¹ 'e tsáai¹ tsí' i'ii¹³na'
jilaa²¹. 'Ón²on' 'áai¹ joon siján³an' ca mi líin¹na'
jóon¹ Dios 'in 'in gacwaan¹³in. Joon coon¹³ la joon
'e ngú¹taan²¹²na' ilí² siláa² **24** tsu natiin¹³na' coon¹³
'e siján³an'. Pe wana jøø²ø tsá² 'e sijáan¹an joon jo
sijáan¹gi. Tsu wana 'e jøø²ø tsá² jo 'ná² sijáan¹an.
25 Pe wana jo jøø²ø 'e siján³a' 'ná¹jon²du' coon²¹
tún².

26 Coon¹³ la joon jon 'in Espíritu Tyá² do tya'
Dios uncoo'n¹³ jna' coon¹³ jilaa²¹ wa jo pí³-tsí'.
Tsu jo né²na' faa¹³a' júu³ tyá² jiin¹³ la tíi² jna'.
Pe 'in Espíritu Tyá² do mií¹i tyani Dios 'wii²¹² tyi'
coon¹³ 'e saai¹-tsí 'e jo lí² faa²¹a coon¹³ jmíi¹ tya'
tsá². **27** Joon Dios, 'in ñí² jilaa²¹ 'e 'í¹-tsí tsá², ñí²o

'e 'iin²¹²in jin²ⁱⁿ 'in Espíritu Tyá² do tsə 'wii¹³ 'in Espíritu do mii¹ⁱ 'wii²¹² tya' 'in cwii¹ⁱⁿ Dios jiin¹³ la 'i¹-tsi Dios.

Li'¹i' sicaan²¹na' coon¹³ Cristo

²⁸ Tsə né^{2o} 'e jilaa²¹ 'e tsangii^{2na} gajmaa^{1a} Dios 'e sá² 'e tyá² tya' 'in 'iin²¹²in 'ii, 'e tyá^{2-u} tya' 'in gatø¹² Dios iuntsiin¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in. ²⁹ Tsə 'in galicwii¹ⁱⁿ Dios la mo jéei¹, 'ii jon nigatyii¹³in Dios ca la mo 'wiin²¹² wa'a ilíi²ⁱⁿ la líii¹ Jón^{1on}, 'e coon¹³ la joon 'in jón^{1on} do ilíi²ⁱⁿ 'in feei^{1gi} jee²¹² 'in ruu²¹ⁱ fúui¹ do. ³⁰ Joon 'in nigatyii¹³in Dios ca la mo 'wii²¹², gatø^{1o} jon; joon 'in nigatø^{12ø}, nigauntyú^{1mo} jon; joon 'in nigauntyú¹ Dios, 'ii jon gacwo¹ Dios ilíi²ⁱⁿ la líii¹ Jón^{1on} do.

³¹ ¿'Ee jon 'e faa^{13a} cwáain¹ tya' 'elo? Wana 'i¹-tsi Dios 'e tyá² tyi', jo 'ee cwáain¹ tyi' wa 'ei¹¹ tsá² jna'.

³² Tsə wana jo¹ gasáai¹ Dios Jón^{1on} pe gajaan^{21mo} Jón^{1on} 'wii²¹² tyijna', ¿ti jo cwo¹ Dios jna' jilaa²¹ caan^{21mo} coon¹³ Jón^{1on}? ³³ ¿'lin lí² cwo^{2o} tsaa² 'in nigatyii¹³in Dios? Tsə Dios 'in niga'i²¹ⁱ 'ii. ³⁴ ¿'lin lí² píi²ⁱⁿ li 'ii²¹? Tsə Cristo 'in nigajúin¹ 'wii²¹² tya'a. Joon 'ii-o gajiin¹ⁱⁿ jee²¹² 'líf²¹² joon nano tyíin¹ li' cwoo²¹ Dios tsáa¹, mii¹ⁱ 'wii²¹² tyi'. ³⁵ ¿'lin jon lí² jmáa^{1a} 'e jo 'iin^{212gi} Dios jna'? ¿Ti lí² jmáa^{1a} 'e wúu¹ né^{2e} 'e jo 'iin^{212gi} Dios jna', si lí² jmáa^{1a} 'e fa'i³ sáan^{3an} 'ee 'e jo¹ 'iin^{212gi} Dios jna'? La joon jon wa'a 'óøi¹ tsá² jna', si júun^{2na}¹ 'oo² 'ee, si 'ná² sin¹ⁱⁿ 'ee, si toor^{21on} tóin¹ 'mó¹ 'ee, si ti li jó¹ 'mó¹ tyi' 'ee. ¿Ti li 'elo jmáa^{1a} 'e jo 'iin^{212gi} Dios jna'? ³⁶ La gajin² ni jí² tya' Dios:

'Wii²¹² tysi'i sáan^{3an} tóin¹ 'mó¹ la coon²¹ jmii²¹²;

joon líii² tsá² 'e líii¹ jna' la líii¹ joo'saa²¹ 'in jngaaí¹³ tsá².

³⁷ Pe coon¹³ jilaa²¹ 'elo, jna' líi¹na' tsá² 'in galí²i jo 'ee galí² tya'a. Galí¹i 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'in ní-gali'iin²¹²in jna'. ³⁸ Joon tsáa¹mo-tsii 'e jo sá² jiin¹³ coon²¹ ilí² jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna'; tsu wa júun²na' si seen²¹na' 'ee jo lí². Jon' 'in ángeles si 'in tyu² to² 'ii 'ee; jon'gi 'e 'ii²¹ 'e sá² tya'a; 'e tsangíi²na' no si itsangíi²na' tsa'oo²¹, 'yíia¹ 'ee; ³⁹ jon'gi 'e sá² fuñii¹³ si 'e sá² fu 'wóo¹ 'ee si jee²¹² coon²¹ 'e catyilia² 'e gajmaa¹a Dios jo lí² jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna' lagi¹ 'e²e jna' 'iin²¹²in jna' mo gasii¹in Cristo Jesús Ña'ñu¹u'.

9

Nigatyii¹³in Dios tsá² Israel

¹ Mi fo³oo 'ee fo³oo jmai² 'e ja²mo la tíii² 'in líii¹ tsá² tya' Cristo. Jo jmóo³ jna júu³ tajuu²¹ tsu 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jmo²o jna júu³ coon¹³ 'e 'í¹-tsii 'e ja²mo júu³ tyiia. ² 'Áa¹mo xuui²¹²-tsii joon 'áa¹mo cu²-tsii tya' tsá² góo³oo Israel. ³ Joon ca 'iin²¹²na 'e líin²na coon²¹ coon¹³ Cristo 'e píi²in Dios jna wa'a lí² 'e tyú² tya' ruu²¹na tsagóo³oo. ⁴ Tsu 'in tsá² do líii¹ jún² tya' Israel joon Dios niga'ii²¹mo 'ido lawa jóon¹on. Joon ga'í² Dios jee²¹² 'in tsá² do 'e cwá² coon¹³ 'e 'ya²gi tya'a joon gajmaa¹a júu³ 'ee 'iin²¹²in jmáa¹a. 'In tsá² do ga'ii²¹i 'e ley tya' Moisés do, joongi xiala lí² un'goo²¹ tsá² Dios. Ga'ii²¹mo jon jilaa²¹ júu³ 'e ga'íi²i Dios. ⁵ 'In tsá² lo líii¹ jún² tya' 'in tsacøøi¹³ tyi' nifu, joon cwáain¹

tya' 'e ngú¹ taain²¹² tsá² Cristo gangaa^{'13}in jee²¹² 'in tsá² do. Joon Cristo líi¹i Dios joon tyu^{'2}u to² jilaa^{'21}. Cwocwaa^{'3}mo coon²¹ tøø²mo. Amén.

6 Pe jo mo gaján² 'e júu³ ga'^{'ii²}i Dios tya' tsá² Israel wa jo mo gatsín¹. Tsu^u jileei^{'21} 'in líi¹ jún² tya' Israel jo líi¹i la jai^{'2} tsá² Israel. **7** Joon jileei^{'21} jún² tya' Abraham jo líi¹i jóon¹ 'in la jai^{'2} tsu^u Dios nigajin^{'2}in sii^{'21}i 'ii: "Jiin^{'13} coon^{'13} Isaac do ilisá² jún² tyi*i*."

8 Øø^{'21}mo-tsi' coon^{'13} 'e júu³ lo 'e galíii¹ tsá² jóon¹ Dios jon' wa' cwáain¹ tya' tsacøøi^{'13} tya'a. Xujoon, jiin^{'13} 'in tsá² do 'in 'ii^{'21} 'e júu³ ga'^{'ii²}i Dios galíi¹ jún² tya'a. **9** Tsu^u 'e júu³ ga'^{'ii²}i Dios tya' Abraham gajin^{'2}in: "Mi cwá² 'ii^{'21} joon, góo³oo, joon iliseein^{'21} jaain^{'21} jóon¹ 'in Sara do."

10 Jon'on jiin^{'13} 'e no. Tsu^u 'in jóon¹on gáí¹ tya' Rebeca do jaan²¹mo jmii^{'21} seein^{'21}, 'in 'lii^{'212} tsafeei^{'13} tyi' Isaac do. **11-13** Pe la jo mo seen^{'21}mogi 'in xuui^{'212} do jon'gi 'e mo gajmaa¹a jiin^{'13}xu^u, 'e gó² si 'e tyu^{'2} 'ee, gajin^{'2}in Dios sii^{'21}i Rebeca do: "In xuui^{'212} tyi'i nifu ijmáa¹a la to² tyu^{'2} 'in xaai^{'21}gi do." Coon røø^{'21} faa^{'21}a 'e júu³ lo la gafaa^{'21}a júu³ tya'¹ Dios li' li xiiia^{'21} 'e jin^{'2}in: "Iin^{'212}na Jacob, pe 'e^{'1}moo Esaú", jin^{'2} Dios. Coon^{'13} la joon galíi² 'e tíii² Dios tyii^{'13}in doñi*i*in tsá² 'in tyii^{'13}in, jiin^{'13} la ga'^{'i¹}-tsi joon jo cwáain¹ gacón² 'e gajmaa¹a 'in tsá² do.

14 ¿'Ee faa^{'13}a' cwáain¹ tya' 'e júu³ lo? ¿Tí jmoo¹o Dios 'e gó²? ¡'Esa la joon! **15** Tsu^u Dios gajin^{'2}in gasii^{'21}i Moisés: "Ilifeei^{'1}-tsii tya' 'in tsá² 'in 'iin^{'212}na jmáa³aa feei^{'1}-tsii tya'a, joon fúu² ilíi²na 'in tsá² do 'in 'iin^{'212}na líi²na la joon tya'a." **16** Joon coon^{'13} la

joon nee²¹e' 'e jon' ty'a' 'in tsá² 'in 'iin²¹²in sí ty'a' 'in tsá² 'in cwo²-tsi 'áai¹ 'ee pe 'ñ'a'a Dios ilifeei¹-tsi.

17 Tsu ni ji² ty'a' Dios jin²in la gajin² Dios gasii²¹i 'in róøi¹³ ty'a' Egipto: "Gajmée¹na 'nu róøi¹³ jiin¹³ wa' ilí² 'e²ee tsá² 'i²¹ tyiia, joon jiin¹³ wa' ilicwii¹in tsá² jna la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹." **18** La joon ilifeei¹-tsi Dios ty'a' 'in tsá² 'in 'iin²¹²in jmáa¹a feei¹-tsi ty'a'a joon ijmée¹i 'waa²¹-tsi 'in tsá² 'in 'iin²¹²in jmée¹i la joon.

19 Pe ifo² jna: "Wana la joon, ¿'ee lí' cwo² Dios tsá² tsaa²? Tsu, ¿'iin lí² jo jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios?" **20** Pe 'nu jaain²¹ tsañuu¹, ¿'iin lí²u wa'a jo cwo² júu³ ruui²¹ coon¹³ Dios? Jmoo²'o la 'in jmoo¹o coon²¹ tsuu² lí¹ cwoo¹³ 'e jin² sii²¹i 'in nigajmaa¹a: "¿'Ee lí' nigajmee¹³u'un jna la no?" **21** Tsu 'in jmoo¹o tsuu² tí²mo jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in coon¹³ 'e cwoo¹³ do. Li²-i jmáa¹a coon²¹ tsuu² 'e 'ya²gi coon¹³ po³ cwoo¹³ do si li²-i jmáa¹a jon coon²¹ tsuu² 'e jo¹ tyiin² cuu² 'áai¹ coon¹³ 'e po³ cwoo¹³ do 'ee.

22 ¿'Ee lí² faa¹³a' ty'a' Dios? Jo lí² faa¹³a' jiin¹³ xu wa 'iin²¹²in Dios 'e²e tsá² xiiala 'e¹i tsaa² joon xiiala fee¹ to² ty'a'a joon gajmaa¹a taa²¹a coon²¹ tún² ty'a' 'in tí² ní² wúu¹ joon 'in 'in'iin²mo. **23** Tsu coon¹³ la joon gajmaa¹a júu³ xiiati fee¹ 'e 'ya²gi ty'a'a ty'a' 'in tsá² do 'in galifee¹-tsi ty'a'a. Joon Dios nigatyii¹³in 'in tsá² do la mo jée¹ wa'a 'ii²¹i 'e 'ya²gi ty'a'a do. **24** Joon gatø¹²ø Dios jna', joon 'inlíii¹³ jna' lí¹na' tsá² Israel joon 'inlíii¹³gi jna' lí¹na' tsá² 'in jo seein²¹ Israel. **25** Jiin¹³ la gajin² Oseas ni ji² ty'a'a mo gafaa²¹a cwáain¹ ty'a' Dios,

gajin¹in:

'In tsá² 'in jo mo galíii¹ tsá² tyiia, 'ii iunsíi³ii tsá² tyiia.

Joon 'in tsá² 'in jo mo gali'iin²¹²na 'ii 'iunsíi³ii 'in 'iin²¹²na.

²⁶ Joon 'e cwoo¹³ do li gafuu²¹²uu 'in tsá² do:
"Jon'on tsá² góo³oo 'naa'", cwoo¹³ joon il-isii²¹ii' jóon¹ Dios 'in jiin¹.

²⁷ Pe cwáain¹ tyá' tsá² Israel, Isaías gajin²in:
"Xufiin¹³ 'in jún² tyá' tsá² Israel tí² la tí² too¹³ taa¹³
tsi jmi'ñi¹³ tí² jiin¹³ coon²¹ poo²¹²xu 'in tiin¹³, ²⁸ tsu
Ña'ñu¹u' iuntsiin¹ júu³ tyá'a tyá' 'e cwoo¹³ lo ce tí²
la jin²in joon la jmoono ijmáa¹a." ²⁹ Jiin¹³ la gajin²
'in Isaías do la nu'gi:

Wa mo'o jo gasái¹ Ña'ñu¹u', 'in feei¹gi, jún² tyijna',
joon 'e galíi¹na' la líi¹ 'in tsá² seein²¹ Sodoma
coon¹³ Gomorra.

Cuu²¹i tsá² Israel jmáa¹a la 'iin²¹²in Dios

³⁰ ¿'Ee faa¹³a' cwáain¹ tyá' 'elo? 'In tsá² 'in jo
seein²¹ Israel 'in jo mo ganoo¹³on wa' untyúi¹ Dios
'ii tsu 'wii¹³i 'e jmaa¹a, gauntyú¹mo Dios 'ii coon¹³
'e jai² galíi². ³¹ Pe tyá' 'in tsá² Israel do, jo mo
galí¹ wa'a untsiin¹ 'e ley do 'e 'ná² jmáa¹a wa'a
untyúi¹ Dios 'ii. ³² Tsu 'in tsá² Israel do gali'iin²¹²in
wa'a untyúi¹ Dios 'ii 'wii¹³i 'e jmoo¹o do jon' wa'
'wii¹³i 'e jai² líi²i. Tsu 'wii¹³ joon gatyuun¹³in
tsaa² cuun²¹² sii²¹ "cuun²¹² tyuin¹³ tsá²" 'e líi¹i
Cristo. ³³ Joon jí² tyá' Dios jin² cwáain¹ tyá' 'e
cuun²¹² do:
Sii²i fu Sión coon²¹ cuun²¹² tyuin¹³ tsá² joon 'e
cuun²¹² do jmáa¹a ci² tsá².

Joon jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo 'ee tsatyin²-tsi coon¹³.

10

¹ Tsaru¹u', jiin¹³ 'e 'iin²¹²na 'áai¹ joon 'e júu³ tyá² 'e foo¹³na Dios 'wii²¹² tya' 'in tsá² Israel ijmáa¹a Dios tiin¹³ 'ii. ² Tsá fo²oo 'wii²¹² tya'a 'e 'áa¹mo un'goo²¹o 'in tsá² Israel do Dios pe jo røø²¹ ñii¹ xiala lí² un'goo²¹o 'a la jai² Dios. ³ Jo 'øøi²¹-tsi xiala untyúi¹ Dios tsá² joon 'iin²¹²in wa'a untyúi¹ Dios 'ii jiin¹³ la 'í¹-tsi yaai. Jo cwéi¹ yaai wa' untyúi¹ Dios 'ii jiin¹³ la 'iin²¹² Dios. ⁴ Tsá Cristo do lí¹i 'in lí¹ gatséi¹ tya' 'e ley tya' Moisés do joon untyúi¹mo Dios jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii.

⁵ Joon mo gafaa²¹a Moisés tya' xiala ilí² untyúi¹ Dios tsá² coon¹³ 'e ley do, gataan¹an ni mo'jí² 'e júu³ lo: "Iin tsá² 'in untsiin¹ jiin¹³ la to² tyá² ley, iliseen²¹mo coon¹³ 'edo." ⁶ Pe la lo gajin²in tya' xiala ilí² untyúi¹ Dios tsá² coon¹³ 'e jai² líi² tsá²: "Jo foo¹³o coon¹³ 'e 'í¹'o'o: ¿'Iin 'in lí² so¹o fu ñu'fú² wa'a xaa¹i Cristo? ⁷ Jon'gi foo¹³o: ¿'Iin 'in lí² xaa¹i fu li 'ii²¹ wa'a jmáa¹a so¹o Cristo jee²¹² 'lii²¹²?" ⁸ ¿'Ee jin²in wa'a la joon? 'E jin²in: "E júu³ jai² lo 'í¹ co' liséen²un, ca tsi nu' 'oo¹³o 'í¹ joon lí² 'í¹du'-o'o 'e júu³ lo." Joon 'e júu³ lo 'e sii¹³ jna'a li la li 'e júu³ 'ee²¹e'e cwáain¹ tya' 'e jai² líi² tsá². ⁹ Tsá wana coon¹³ júu³ tyi'i jmoo²o júu² 'e líi¹ Jesúus Ña'ñu'1u' joon wana jai² líi²u 'e nigajmaa¹a Dios 'ii jiin¹ jee²¹² 'lii²¹², itiin¹³mo'o. ¹⁰ Tsá coon¹³ 'e 'í¹-tsi tsá² ja²mo líi² tsá² wa'a iuntyúi¹mo Dios 'ii, joon coon¹³ júu³ tya'a jmo²o tsá² júu³ 'e cwii¹in Jesucristo joon coon¹³ la joon tiin¹³mo 'ii.

11 La jin² ni jí² tyá' Dios: "Jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii
jo tsatyin²-tsi tyá'a." **12** Tsú tyani Dios coon²¹ røøi²¹
tsá² Israel lagí 'in tsá² catyaai² ni cwoo¹³ juncwii²¹.
Joon Na'ñú¹ú' líi¹i Ña'ñú¹ú' tyá' jileei²¹ tsá² joon
cwoo¹ ce gasái¹ tyá' jileei²¹ 'in mí¹. **13** Tsú jin²in ni
jí² do: "Jileei²¹ 'in mí¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñú¹ú' 'in
tiin¹³mo 'ii." **14** Pe, ¿xiala lí² mí¹ tsá² wa' mo jo jai²
galíi²i? Joon, ¿xiala lí² jai¹² líi²i tsá² Cristo wa jo mo
ganúu²un tyá'a? Joon, ¿xiala lí² nuu¹un tsá² wa jo
'in mo seein²¹ wa'a jmaa¹³a júu³? **15** Joon, ¿xiala lí²
jmaa¹³a tsá² júu³ wa'a jo¹ mo sii¹in tsá² 'ii? Jiin¹³ la
nigajin² ni jí² tyá' Dios: "¡Áa¹mo 'ya²gi 'e tih²i tyá'
'in tsá² 'in tsacwó² júu³ tyá' xiala seein²¹ tsá² tyú²
coon¹³ Dios joon 'in cwó² 'e júu³ tyú² tyá' 'e tiin¹³
tsá²!"

16 Pe jon' jileei²¹ jmaa¹ nuu¹³un 'e júu³ tyú² do
tyá' 'e tiin¹³ tsá². La gajin² Isaías ni jí² tyá' Dios:
"Ña'ñú¹ú', ¿'iin galijai² galíi²i júu³ tyii'i?" **17** Tsú 'e
jai² 'e nigalíi²i tsá² galí¹ tsú 'wii¹³i niganúu²un 'e
júu³ do. Joon 'e júu³ nuu¹u do 'e júu³ cwáain¹ tyá'
Cristo.

18 Pe unngíi²ii 'nú: ¿Tí jo mo nuu¹u tsá² Israel 'e
júu³ do? ¡Niganuu¹o! Tsú ni jí² tyá' Dios jin²in:
Niganúu²un tsá² júu³ tyá'a la caain²¹ ni cwoo¹³
juncwii²¹.

Joon 'e júu³ sii¹i nigatyía¹ ca tí³ ni 'wó².

19 Pe unngíi²gi² 'nú: ¿Tí jo mo ga'øøi²¹-tsi tsá²
Israel 'e júu³ ninúu²un do? Tsú gajin² Moisés:
Ijmée¹na 'naa' 'e tyíin²-oo' tyá' tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in
lí²naa' 'e jo líin² 'ido tsá² tyia;

joon ijmée¹na 'naa' 'nii'²¹'oo' coon¹³ coon fuu²¹ 'in
líi²naa' 'e jo 'øøi¹²¹-tsi 'ido.

²⁰ Joon Isaías do coon²¹ tsáa¹gí gajin²in:
Nigatsee¹²¹i jna 'in tsá² 'in jo mo ga'naai¹³ jna;
joon gajné¹na tyani 'in tsá² do 'in jo mo gamúi¹ jna.
²¹ Joon mo gafaa²¹ Isaías do cwáain¹tya' tsá² Israel,
gajin²in: "La coon²¹ jmíi²¹² 'í³ii cwóo³oo 'e tø²øø
tsá² 'in jo jmoo¹o nuu¹³, 'in tsá² 'in jo tsi tsa'goo²¹o."

11

Tsá² Israel 'in natiin¹³

¹ Wana la joon, ¿tí nigatiui² Dios tsá² tya'a tsá²
Israel? ¡'Esa la joon! Tsü jna-a líi¹na tsá² Israel.
Joon líi¹na jún² tya' Abraham joon 'líi²¹² tsafeei¹
tyiia sii²¹ Benjamín. ² Jo mo gatiui² Dios tsá² tya'a
'in nigalicwii¹in la mo jéei¹. Tsü ñí² 'naa' la jin²
ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' Elías mo gafaa²¹a Elías
júu³ tyá² joon gacwoo¹o tsaa² tya' tsá² Israel. Elías
do gajin²in sii²¹i Dios: ³ "Ña'ñü¹ü, nigajngaa¹³mo
'ino tsá² tyi'i 'in cwoo¹o júu³ tyá² tyi'i joon ni-
gafiin¹in ni altar tyi'i. Joon jiin¹³ jna-a seen²¹na
joon 'iin²¹²in 'ino jngaa¹³mo jna jon." ⁴ Pe Dios
gañii¹i: "Nigajmá³aa coon²¹ dyía¹ mil tsá² tyiia
'in jo gasii²¹ 'wojnúi¹i tyani 'in tsá² cun'uu³ sii²¹
Baal." ⁵ La joon jon nano nigosáai¹xü Dios coon¹³
'e feei¹-tsi tya'a 'inlíi¹³ tsá² Israel ilíi²in tsá² tya'a.
⁶ Joon ga'ii²¹ Dios 'in tsá² do coon¹³ 'e feei¹-tsi
tya' 'ido jon' wa ga'ii²¹i tya' 'e nigajmaa¹a 'ido. Tsü
wana ga'ii²¹i Dios 'ido tya' 'e tyá² 'e nigajmaa¹a jo
ga'ii²¹i 'wii¹³ galifee¹-tsi tya' 'ido.

⁷ ḡ'Ee ifa²a' cwáain¹ tyá' 'elo? 'In tsá² Israel do gali'iin²¹²in wa'a 'ii²¹ Dios 'ii pe jo 'ee gali²i pe jiin¹³ 'in gatyii¹³in Dios gali¹o. Joon galibán¹mo 'in catyaai², ⁸ jiin¹³ la gajin² ni jí² tyá' Dios: "Dios jmaa¹a'e ituun²mo 'e 'i¹-tsi 'in tsá² do; gacwo¹o 'ido unnií¹i pe jo jna²a, joongi gacwo¹o 'ido loocwóó¹o pe jo nuu¹un, joon la joon lí² ca jmíi²¹² no." ⁹ Joon 'líi²¹² David gajin²in:

Cwolí² 'e tyú² seein²¹ coon¹³ 'e gøø²¹ø lawa coon²¹ ni lá², 'e coon¹³ la joon ityuun¹in joon iní² wúu¹.

¹⁰ Cwolitiui² unnií¹i joon jo jna²gi,
cwolí² 'e lituu²¹ moowó¹o coon¹³ laa²¹² 'e tyaan¹an
coon²¹ tøø²mo.

'In tiin¹³mo 'in tsá²jo seein²¹ Israel

¹¹ Unngíi³ii 'naa', mo gatyuin² tsá² Israel, ḡti gacii¹³i coonti? ;'Esa la joon! Xø lí' cií¹³i galí. Tsø coon¹² 'e jo gajmaa¹a næn¹³un tsá² Israel do galí² ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² 'in jo seein²¹ Israel, 'e coon¹³ la joon ili*iin²¹²in* tsá² Israel 'e la joon jon. ¹² Joon wana galí² 'e tyú² tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'e jo gajmá¹a tsá² Israel næn¹³un, joon ga'laa¹a tsá² Israel ilisá² 'e tyú² tya' tsá² 'in jo seein' Israel, ;xiuala fee¹gi ilisá² mi 'ii²¹ Dios 'ii tún¹!

¹³ Pe 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa', 'in jo seein²¹ Israel. Dios gasii²¹in jna 'e cwó³ jna júu³ tyú² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel. Joon fee¹ jmoo³oo to² tyiia, ¹⁴ 'e coon¹³ la joon ili*iin²¹²in* 'inlíi¹³ tsagoo³oo jmaa¹a la gajmaa²¹a' la joon itiin¹³in. ¹⁵ Tsø wa mo'o gatiui² Dios tsá² Israel joon coon¹³ joon galiseein²¹

'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ tyú² tyani Dios, ḡ'ee ili² mi 'ii¹²¹ Dios 'ii tún¹? 'Ilí² 'e iliseen²¹mo tún¹ 'in nijúin¹ do. **16** Tsʉ wana joon²¹ tsá² tya' Dios 'e con² nifu la joon jon nigajoon²¹o la tøøi² con² do. Joon wana tya' Dios 'e jmoo³ tya' coon²¹ 'mó² la joon jon tya' Dios 'e cwáa¹ tya'a.

17 'E lí¹ la líii¹ 'inlíii¹³ tsá² Israel líii¹ cwáa¹ tya' 'mó² olivo nawuun²¹ joon 'naa' líi¹naa' lawa cwáa¹ tya' 'mó² olivo 'e cwaain²¹ jee²¹² nuu²¹ 'e s̄ilái¹ jee²¹² 'e 'mó² olivo 'ee tyú² do. Joon coon¹³ la joon galí¹ ga'ii¹³naa' 'e pí²-tsi tya' jmoo³ 'e 'mó² olivo tyú² do. **18** Pe jo jmaa²aa' jlóø¹³naa' lagí 'in tsá² Israel 'in líii¹ la lí¹ cwáa¹ tya' 'mó² olivo 'e nasiwuun²¹. Wa jmoo²oo' la joon, cwotii¹³-'oo' jo 'ii²¹ 'e jmoo³ do wa pí³-tyii' pe 'naa' 'ii¹³naa' wa' pí³ tya' 'e jmoo³ do.

19 Coon²¹ jo¹ ngaa²¹²mo ifu²'u jna: "Ja²mo júu³ tyi'nʉ, pe siwuun²¹ 'e cwáa¹ do 'e lí² 'láa¹na coon¹³ 'e 'mó² olivo tyú² do." **20** Joon, "tyú²-ʉ", fuu²¹²uu, pe 'e cwáa¹ olivo nasiwuun²¹ do, nasiwuun²¹ tsʉ 'wii¹³ jo jai² mo galíi²i joon 'nʉ ni'láa¹u'u coon¹³ 'e 'mó² do jiin¹³ tsʉ 'wii¹³ jai² líi²u. Tsʉ 'wii¹³ joon, jo jmoo²o jloo³, jiin¹³ ngi¹i coon²¹ tún². **21** Tsʉ wana jo gajmaa¹a Dios feei¹-tsi tya' 'in tsá² 'in líii¹ la lí¹ cwáa¹ siwuun²¹ tya' 'e 'mó² tyú² do coon²¹xʉ jo 'e ijmáa¹a feei¹-tsi tyi'i wa'a jo jai² líi²u. **22** Cón²on cwáain¹ xiiala feei¹-tsi Dios pe cón²on cwáain¹ jon xiiala coon²¹ tsáa¹ jmoo¹o Dios. Nigajmaa¹a coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'in nigatyuun¹³in do, pe feei¹mo-tsi tyi'i. Pe 'ná¹ 'ii¹³gi¹ 'e feei¹-tsi tyi'i tsʉ wana jo la joon, tsʉ iwiin²¹ 'nʉ jon. **23** Pe joon wana jai²

líin²in 'in tsá² Israel do tún¹ ilí² 'láai¹ Dios 'ii tún¹ jee²¹² 'mó² tyú² do. Tsú tí²mo Dios 'láa¹i 'e lí¹ nisíwuun^{'21}un. **24** Tsú wana 'nú, 'in líi¹ cwáa¹ 'mó² olivo gacwáin¹ jee²¹² nuu^{'21}, ga'láa²u coon^{'13} 'e 'mó² olivo 'e tyú² la jo tíi² jmá¹ tsá², ¿ti jon' jogi tyán² to² wa'a 'e 'laa¹i tún¹ cwáa¹ tya' 'e 'mó² olivo tyú² do tún¹, joon la no líi¹ 'in tsá² Israel do?

Itiin^{'13} tsá² Israel li gatséi¹

25 Tsaru^{'1}u', 'e jo líin²naa' tsá² nii²¹²-tsi yaanaa', 'iin²¹²na 'e liñí² 'naa' 'e júu³ 'uuin^{'21} lo: nigalibáin¹ 'in tsá² Israel jiin^{'13} ca gati² la tí² 'in tsá² jo seein^{'21} Israel. **26** Joon mo lí² la joon jileei^{'21} tsá² Israel itiin^{'13}in jiin^{'13} la nigajin² jí² tya' Dios:
 'In jmoo¹o láai² tsá² ijó¹ fu Sión,
 joon ja'woo^{'13}o jilaa^{'21} 'e gó² jee²¹² tsá² Israel.

27 Joon, 'elo ilisá² júu³ tyiia²¹² isí^{'13}na coon^{'13}on,
 "Icí^{'3}ii jilaa^{'21} tsaa² tya'a."

28 Joon cwáain¹ tya' 'e júu³ tya' xiiala itiin^{'13} tsá² 'in tsá² Israel do galíi¹ lawa tsá² 'in 'ei¹ Dios 'e ilisá² goon¹ fo^{'2} feei^{'1} tyii'. Pe 'iin²¹²mogi Dios 'ii tsú tyii^{'13}in 'lii²¹² tsacøøi^{'13} tya'a. **29** Tsú jilaa^{'21} 'e cwó² Dios jo tyii^{'21} tún¹. Joon jo jaa^{'21}-tsi wana nagatø^{'1}ø tsá². **30** Jo gajmaa²aa' núu^{'13}uun' tya' Dios la mo jée¹, pe niga'ii^{'13}naa' 'e feei^{'1}-tsi Dios tyii' tsú 'wii^{'13} jo gajmaa¹a núu^{'13}uun 'in tsá² Israel do. **31** Joon galí^{'2} 'e jo núu^{'13}uun tsá² Israel 'e coon^{'13} la joon lí² jmá¹ Dios feei^{'1}-tsi tya'a jiin^{'13} la nigajmaa¹a tyii'. **32** Tsú Dios gajmaa¹a 'e jo jmáa¹a núu^{'13}uun jileei^{'21} 'e coon^{'13} la joon lí² jmáa¹a feei^{'1}-tsi tya' jileei^{'21}.

³³ Liili¹ feei¹-tsi Dios tyá' tsá², joon liili¹ jmii¹-tsi
joon 'áa¹mo 'øøi¹²¹-tsi. Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'øøi¹²¹-tsi
jilaa²¹ 'e 'í¹-tsi Dios jon'gi lí² 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e jmoo¹o
Dios cwáain¹ tyá' tsá². ³⁴ “¿lin 'in 'øøi¹²¹-tsi 'e 'í¹-tsi
Ña'ñu¹u'? si ¿'in ga'e²e 'ii 'ee? ³⁵ ¿lin nigacwo²
Ña'ñu¹u' 'e jmáa¹a 'e røø²¹i Ña'ñu¹u' 'ii? ³⁶ Tsu
jilaa²¹ 'e sá² nigacwoo¹o Dios joon 'ii gajmaa¹a
jilaa²¹ 'e sá², joon jilaa²¹ 'e sá² 'e tyá'o.” iCwoun-
goo²¹o tsá² Dios coon²¹ tøø²mo! Amén.

12

'Ná¹ cwoi² tsá² yaai Dios

¹ Tsu 'wii¹³ joon tsaru¹u', mí³ii tyaní²ii' coon¹³
'e feei¹-tsi tyá' Dios, 'e cwóo¹³naa' yaanaa' lawa
coon²¹ fa¹ 'e jiin¹ tyá' Dios. 'E coon¹³ la joon
lí¹naa' jiin¹³ tsá² tyá' Dios tsu 'elo 'e tí²-tsi Dios. Tsu
'elo 'e tí²naa' jmoo²¹o lawa tsá² 'in 'øøi¹²¹-tsi. ² Joon
jo seen²¹naa' jmaa²aa' jiin¹³ la tyú² to² 'e juncwii²¹
lo. Unsí²naa' 'e 'í¹-'oo' 'e coon¹³ la joon lí² unsí²naa'
'e jmoo²oo'. 'E coon¹³ la joon lí² liñí²ii' 'e 'iin²¹²in
Dios 'e tyú²-u, joongi 'e 'yaai-tsi joongi 'e sitsiin¹.

³ Tsu fuu²¹²uu 'naa' jileei²¹ 'naa' coon¹³ 'e
feei¹-tsi Dios gajmaa¹a tyiia: xuun 'í¹-'oo' yaanaa'
lí¹gi la gatí²naa'. Tyú²gi wa'a 'í¹-'oo' coon²¹ tún²,
jiin¹³ la 'e nigacwo¹ Dios 'naa' 'e jai² lí²naa' la
jaain²¹ la jaan²¹naa'. ⁴ Tsu lawa cuerpo tyá' tsá²
'e lí² 'láai² 'ii¹³ joon la coon²¹ 'ii¹³ jmaa²¹i to² pe
jo jmoo¹o la jmoo¹o 'ii¹³ catyiia². ⁵ La joon lí¹i
jna'. 'Láai² 'ii¹³ to² 'e jmaai²¹ jna' la jaain²¹ la
jaan²¹naa'. Joon sicaan²¹na' lawa coon²¹ cuerpo tyá'

Cristo. Joon xəfin¹³ fúu¹_o 'e sicaan²¹na' tí² ca'ii¹³ tí² ca'ii¹³ 'e lí¹na' coon²¹ cuerpo.

6 Joon Dios nigacwo¹_o jna' 'láai² 'ii¹³ to² ilí² jmoo²¹_o la jaain²¹ la jaan²¹na'. Nigacwo¹ Dios tsá² to² lí² jmáa¹a la jaain²¹ la jaain²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in. Joon jile¹e' 'ná¹ jmoo²¹_o 'e to² do gacwo¹ Dios jna' coon²¹ tún². Wana gacwo¹ Dios tsá² to² 'e jma²a tsá² júu³ tyá² tya'a, 'ná¹ cwo¹ 'in tsá² do júu³ coon¹³ jilaa²¹ 'e jai² lí²i. **7** Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a unjíi²in tsá² xeei²¹, 'ná¹ unjíi²in 'in tsá² do 'e tyá². Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a 'e²e tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo¹-tsi 'ido 'e²e tsá². **8** Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a tyá¹-tsi tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo¹-tsi jmáa¹a. Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² 'e cwo²_o cuu² tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwó² 'e cuu² do 'e coon²¹ 'e 'i¹-tsi. 'In tyá² to² 'ná¹ tyá² to² coon²¹ tún², joon 'in uncoon¹³on 'in seein²¹ fa'i³ 'ná¹ jmáa¹a 'e jløø¹³mo.

'E 'ná¹ jmáa¹a 'in jai² lí²i Cristo

9 Cwoli'iin²¹²naa' 'a la jai² la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Cwoli'ee¹moo¹ 'e gó² joon jmaa²aa' 'e tyá². **10** 'Ná¹ li'iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la 'iin²¹²in tsá² la 'oo²¹ ruu²¹i. 'Ná¹ tsáai¹-'oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' lí¹gi lagí yaanaa'.

11 Jo cwolíin²naa' tsá² 'in fui². Cwoo²oo' pí³ yaanaa' wa'a jmaa²aa' to² tya' Ña'ñə¹u' ce caaín²-'oo'.

12 Jmaa²aa' jløø¹³naa' coon¹³ 'e sijaan²¹aan'. Taa²¹ jmaa²aa' mo moo²oo' wúu¹. Joon jo cwo'iin²-'oo' wa'a foo²¹oo' júu³ tyá².

13 Uncoon¹³on' 'in tsá² jai² líhi² Cristo 'in seein²¹ fa'i³ joon 'ii¹³moo' 'e tyá²-u 'in jafeei¹³ 'naa'.

14 Mi²ii' wa'a uncwaai³ Dios 'in jmaai²¹ 'naa'. Mi²ii' wa'a uncwaai³ Dios 'ii, jo mi²ii' wa'a jmeei²¹ Dios 'ii.

15 Jmaa²aa' jløø³naa' coon¹³ 'in tsá² 'in jløøi¹³ joon cii²ii' coon¹³ 'in tsá² 'in ci²i.

16 Cwoseen²¹naa' coon²¹ 'e líi²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Jo jmaa²aa' jloo³ 'naa' pe ngí²ii' coon¹³ 'in tsá² 'wéi¹ do. Jo cwolíin²naa' tsá² 'in líi¹i 'in nii²¹²-tsi 'áai¹.

17 Jo cóon¹³on' tyii' 'e gó² jmoo¹o tsá² tyii' tyá' jiin¹³ jaain²¹. Cwoo¹³-oo' wa'a jmaa²aa' jmaai¹³ 'e tyá² tyani jileei²¹ tsá². **18** Jmaa²aa' xiia²¹ jiin¹³ lí² 'e seen²¹naa' tyá² coon¹³ jileei²¹ tsá². **19** Tsaru¹u', 'in 'iin²¹²na, jo coon¹³naa' tyii' yaanaa' pe cwoo²oo' 'a 'e² Dios wúu¹ 'ña'o 'ido. Tsu ni jí² tyá' Dios jin²in: "Jna-a tíi²na 'e²e wúu¹, jna-a icí³ii tyá' 'ino, jin² Ña'ñu¹u'." **20** Joon gajin²in: "Wana un'aai² 'in 'ei¹ 'nu, cwoo¹³xu 'e 'uun²¹un. Tsu wana jmoo²o la joon icwo²o fa'ii²¹ tyá' 'in 'ei¹ 'nu 'e lí¹ lawa'a xu²u mi³ jí² yu tyíi¹i." **21** Jo cwo¹o wa'a lii²¹ 'e gó² 'nu; jmaa²a 'e lii¹i 'e gó² do coon¹³ 'e tyá².

13

1 Jileei²¹ tsá² 'ná¹ jmáa¹a nu¹³u n jin¹³ la to² tyá² tsaa'to². Tsu Dios cwoo¹o jilaa²¹ to² 'e sá² joon Dios siin²¹in jileei²¹ tsaa'to². **2** Joon jileei²¹ 'in jo jmoo¹o nu¹³u n to² tyá² tsaa'to² lawa jo jmoo¹o nu¹³u n to² tyá² Dios tsu Dios gacwo¹o 'in tsaa'to²

do 'e to² 'oo¹o. Joon 'in jo jmoo¹o nuu¹³ 'ii in'láa¹a
 joon inii²¹² wúu¹. ³ Tsu 'in tsaa'to² do jo jmaai¹ to²
 wa'a toon²¹on fo²-tsi ty'a 'in jmoo¹o 'e tyu² pe ty'a
 'in jmoo¹o 'e gó². ¿Tí 'iin²¹²u'u seen²¹u'un 'e jo fo²'íi¹
 ty'i i tyani tsaa'to²? Wa'a 'iin²¹²u'un la joon, jmaa²a
 'e tyu² joon 'in tsaa'to² do ilitsáai¹-tsi 'nu. ⁴ Tsu 'in
 tsaa'to² do jmoo¹o to² ty'a' Dios 'e seen²¹un tyu².
 Pe wana jmoo²o 'e gó² 'ná² líin²u 'e 'goo²¹o. Tsu
 'íi³mo to² 'e 'oo¹o tsaa'to² 'íi²¹ 'e 'e²e tsá² wúu¹. Joon
 Dios gacwoo¹o 'ido to² 'e 'oo¹o wa'a lí² 'e²e wúu¹
 coon²¹ tsáa¹ ty'a 'in jmoo¹o 'e gó². ⁵ Tsu 'wii¹³ joon
 'áa¹mo tyiin² wa'a jmaa²a nuu¹³u to² tyu² tsaa'to².
 'E coon¹³ la joon jon' wa' 'e tyu²mo'o 'e wúu¹ do pe
 jmoo²o la ñíi²i tíi²mo'o jmoo²o. ⁶ Joon tsu 'wii¹³
 joon ci²ii¹ 'laa¹³ ty'a' tsaa'to² tsu 'in tsaa'to² do
 jmoo¹o to² ty'a' Dios joon la joon jmoo¹o.

⁷ Ci²ii¹ 'e jilaa²¹ 'e røø²¹naa'. Wana røø²¹naa' cuu²
 'e 'íi³in tsá², ci²ii¹. Joon wana røø²¹naa' cuu² ty'a
 'laa¹³ 'e 'nii¹i tsá², ci²ii¹ jon. Jmaa²aa' nuu¹³u ty'a
 'in 'ná¹ jmaa²aa' nuu¹³u joon un'goo²¹oo' 'in 'ná¹
 un'goo²¹oo'. ⁸ Jo cworøø²¹naa' ty'a' jiin¹³ jaain²¹.
 Cworøø²¹naa' jiin¹³ 'e 'ná¹ li*iin*²¹²naa' la jaain²¹ la
 jaan²¹naa'. Tsu 'in 'iin²¹²in 'in catyaai² nigajmaa¹o
 jilaa²¹ jiin¹³ la to² tyu² ley do. ⁹ Tsu 'e ley do
 jin²in: "Jo foo¹³o tsamí² ty'a' tsá² xeei²¹, jo jngaa¹³un tsá², jo jmaa²a'uun²¹, jo fu²u júu³ tajuu²¹
 jiin¹³ jaain²¹, jo jmaa²a'iin²¹²un 'e sá² ty'a' tsá²
 xeei²¹." Pe 'e ley lo, joon coon¹³ jilaa²¹ ley catyiai²
 'e sítssiin¹ coon¹³ 'e júu³ lo: "Cwoli'iin²¹²mo'o tsagoo²o jiin¹³ la 'iin²¹²u'un 'wo'o." ¹⁰ 'In 'iin²¹²in
 tsagoo¹o jo 'ee 'e gó² jmóo¹o ty'a' 'ido. Joon coon¹³

la joon 'in 'iin²¹²in tsagoo¹o iuntsiin¹ 'e ley do.

¹¹ Joon, tsu 'wii¹³ ñí²oo' xiiala ngó¹ tiempo, 'ná¹ jnaa¹'oo' 'e cwuu²¹moo' tsu tyan'gi najó² 'e tiin¹³na' lagí la mo 'wiin²¹² mo gajai² galíi²na'. ¹² Ningó¹ xu²¹² niui²¹gi joon najatyéen¹mo 'e jná² jmii²¹² tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ tu²¹² 'e jmoo²¹o' la jmoo¹o tsá² li nu²¹; joon 'ná¹ tyíi¹³i' ñí³ la tyan¹an 'láa² 'in ngí¹ li jná² joo²¹. ¹³ Cwongí²i' la tíi² ngí¹ 'in ngí¹ mo jmii¹. Jo ngí²i' to² 'íin¹ jon'gi tyá²a' jmii²¹² li to²o tsá² mu¹³. Jo ngí²i' to² feei²¹ tsamí² jon'gi ngí²i' to² jmoo¹o 'e gó². Jo 'ná²a' mii¹³ jon'gi'í 'áa³a' tsiiwúu¹. ¹⁴ 'Ná¹ cwojmaa²aa' la gajmaa¹a Ña'ñu¹ Jesucristo joon jo 'í¹'oo' wa' jmaa²aa' jiin¹³ la 'yaai¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'.

14

Jo fó¹²oo' 'e gó² tya' tsaru¹u'

¹ Joon wana seein²¹ tsá² 'in xu jai² líi² 'íi¹³naa' 'ido jee²¹² 'naa' pe jo cwo²o júu³ ruu²¹naa' tya' cwáain¹ 'e jo 'ee to² 'íin³. ² Tsu 'inlíi¹³ líi²i 'e lí² dø² doñi'ee 'e sá² pe seein²¹gi 'inlíi¹³ 'in xu jai² líi² 'in gó¹²o jiin¹³ jon². ³ Joon 'in tsá² do 'in lí² dø² doñi'ee 'e sá² jo tíi² faa²¹a 'e gó² tya' 'in tsá² 'in jo gó¹²jilaa²¹ 'íi¹³. La joon jon 'in tsá² do 'in jo gó¹²jilaa²¹ níi³ 'e sá² jo tíi² faa²¹a 'e gó² tya' 'in tsá² do 'in gó¹²doñi'ee 'e sá², tsu na'íi²¹mo Dios 'íi²¹. ⁴ ¿Xiiala cwói¹¹ faa²¹ tsá² 'e gó² tya' jaain²¹ 'in jmoo¹o to² tya' tsá² xeei²¹? Tsu cwáain¹ tya' fii²¹²o 'ido lí² 'íi²¹ wa jmoo¹o 'e tyú² si 'e gó² 'ee. Joon tya²-u icwo'íi¹ tsu Ña'ñu¹ lí² jmáa¹a taa²¹ 'ido.

⁵ La joon jon seen²¹mo jon tsá² 'in 'i¹-tsi 'e tyiin²gi coon²¹ jmií²¹² lagí 'e jmií²¹² catyia², joon seen²¹mo 'in 'i¹-tsi 'e coon²¹ røø²¹ jilaa²¹ jmií²¹². Joon jileei²¹ 'ná¹ litsáai¹-tsi 'ña'a. ⁶ 'In un'øøi¹ coon²¹ jmií²¹², un'øøi¹ 'e jmií²¹² do 'e un'goo¹o Ña'ñu¹u'. La joon jon jmoo¹o 'in jo un'øøi¹ jiin¹³ coon²¹ jmií²¹². Jo un'øøi¹ jmií²¹² tsu coon¹³ la joon líi²i 'e un'goo¹o Dios. La joon jmoo¹o 'in gøø²¹ jilaa²¹ 'ii¹³, gøø²¹o 'e un'goo¹o Dios tsu gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon 'in jo gøø²¹ jilaa²¹ 'ii¹³, jo gøø²¹ø 'e un'goo¹o Dios joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios.

⁷ Tsu jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² jna' 'e seen²¹na' jiin¹³ tyi'yia' jon'gi júun²na' tyi'yia'. ⁸ Tsu wa' seen²¹na', seen²¹mo' tya' Ña'ñu¹u' joon wana nijúun²na' jún²mo' tya' Na'ñu¹u' jon. Joon wa seen²¹na' si jún²na' 'ee líi¹na' tsá² tya' Ña'ñu¹u'. ⁹ Tsu Cristo gajúun²in joon gajiin¹o tún¹ joon coon¹³ la joon galíi¹ Ña'ñu¹u' tya' 'in nigajúin¹ coon¹³ 'in jiin¹.

¹⁰ Pe 'nu-ut, 'ee li'i jmoo²o 'ii²¹ tya' ruu²¹u? 'Ee li'i jmoo²o 'e jo tsáai¹-o'o 'ii? Tsu jilee²¹na' 'ná¹ tsaa²¹a' tyani Cristo ilisá² 'ii²¹ tyi'. ¹¹ Tsu ni ji² tya' Dios jin²in:

'Ee la ja²mo seen²¹na, jin² Ña'ñu¹u'. Joon coon¹³ 'e joon 'e jai² ijuui²¹ jilee²¹ tsá² 'wojníi¹ tyani³ii.

Joon jileei²¹ icwo² 'maai¹³ Dios 'e tyú¹mo 'ii.

¹² Joon jilee²¹na' 'ná¹ jnii²¹²i' cwáain¹ tyi' tyani Dios la jaain²¹ la jaan²¹na'.

Jo jmaa²aa' wa'a tyuuin² tsaruu²¹naa' wa' tee²¹i coon¹³ tsaa²

13 Tsʉ 'wii¹³ joon jo faa¹³a' 'e gó² tya' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá². Li' ci¹³i jmaa²aa' faa¹³aa' 'laa²¹, cwo²'-oo' jo jmaa²aa' jiin¹³xʉ wa'a tyuuin² tsaruu²¹naa' wa'a xuu²¹i coon¹³ tsaa². **14** Ñí²oo joon tsáa¹mo-tsii coon¹³ Ña'ñʉ¹u' Jesús 'e jo 'e sá² jiin¹³ coon²¹ 'e gøø¹² tsá² wa'a jmoo¹o 'leei²¹ tsá², pe wana 'i¹-tsi tsá² 'e 'lee²¹i 'ñaa'a, joon 'lee²¹mo joon. **15** Joon wana coon¹³ 'e tyé²e' jmoo²¹o' 'e 'leei²¹ tsaru¹u' jo ngi²i' la 'iin²¹na' 'ii. Tsʉ 'wii¹³ joon jo jmoo²¹o' coon¹³ 'e tyé²e' wa' 'leei²¹ 'in tsaru¹u' do tsʉ gajúin¹ Cristo 'wii¹³ tya'a. Tsʉ wana 'leei²¹ 'in tsaru¹u' la joon, niga'leei²¹mo jiin¹³ tsʉ 'wii¹³ nigatyé²e' jiin¹³ 'e 'iin²¹mo'. **16** Tsʉ 'wii¹³ joon jo cwoo²¹o' coon¹³ 'e jmoo²¹o' 'e faa²¹a tsá² 'e gó² tya' 'e sá² 'e tyʉ² tyi'. **17** Tsʉ 'e tyʉ² Dios to² tsá² jo lí¹ jiin¹³ coon¹³ 'e gøø¹² tsá² si 'e 'uun²¹ tsá² 'ee. 'E tyʉ² Dios to² tsá² lí¹ lawa coon²¹ juncwii²¹ tya' tsá² coon²¹ tsáa¹, 'e lí¹ 'e seein²¹ tsá² tyʉ² tyani Dios, joon 'e seein²¹ tsá² jløø¹³mo coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyʉ² tya' Dios. **18** Joon 'in jmoo¹o la joon to² tyʉ² Cristo, 'e 'yaai¹-tsi Dios tya'a joon ifaa²¹ tsagoo¹o 'ee tyʉ² tya'a.

19 Joon la joon cwocwoo¹³-tsi' 'e jmoo²¹o' jiin¹³ 'e saan²¹a' tyʉ²-ʉ la 'oo²¹ jna', joon iuncóon¹³on' la jaain²¹ la jaan²¹na' 'e tsáai¹gi-tsí' 'e jai² lí²na'. **20** Tyʉ²gi wa jo jmoo²¹o' 'e jo 'ee to² 'ii³ 'e gajmaa¹a Dios coon¹³ 'e tyé²e'. Tsʉ né²o' 'e la ja²mo 'e tyʉ² jilaa²¹ 'e gøø¹² tsá², jo jmoo¹o 'leei²¹ tsá² pe 'e gó² jmoo²¹o' wana tyé²e' 'e jmá¹ 'e xuui²¹ tsaa² tsaru¹u'. **21** 'E tyʉ²gi wa jo tyʉ³u' ngú¹, si 'né²e'

vino 'ee, si jmoo²¹o', 'ee doñi'ee ijmá¹ tyuuin¹³ tsaru¹u' si jmoo²¹o' xuui²¹ tsaa² 'ee, si jmoo²¹o' 'e xugí tsáai¹-tsi 'ido Dios 'ee. ²² Tsu 'e jai² 'e tsáai¹-tsi' la jaain²¹ la jaan²¹na' 'ná¹-a 'e tsáai¹-tsi' tyani Dios. Joon jløø³mo 'in tsá² jo cwo²o 'ña'a tsaa² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o! ²³ Pe wana 'in gø² cu²-tsi 'noo¹o tsaa² coon¹³ 'e gøø²¹ø do tsu jo mo gøø²¹ø wa 'e tsáai¹-tsi, joon jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'e jo tsáai¹-tsi, 'noo¹o tsaa².

15

Jmaa²a 'e 'yaai¹-tsi tsaruu²¹u jon' 'e 'yaai¹-o'o 'wo'o

¹ Joon jileei²¹ jna' 'in tsáai¹-tsi líi¹gi 'ná¹ uncóon¹³on' coon²¹ tún² 'in tsá² catyaai² 'in xugí jai² líi²i, joon jo jmoo²¹o' jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi' yiia'. ² La jaan²¹na' 'ná² jmoo²¹o' jiin¹³ la 'yaai¹-tsi ruu²¹i 'e sá² 'e tyu² tya'a joon ilitsáai¹gi-tsu 'e jai² líi²na'. ³ Tsu Cristo jo gajmaa¹a 'e 'yaai¹-tsi 'ña'a, tsu ni jí² tya' Dios jin² xiiala nigali¹: "Jna-a ga'ii¹³na 'e júu³ 'laa²¹ 'e gacwoi² tsá² 'naa'." ⁴ Tsu jilaa²¹ 'e gataan¹an tsá² ni jí² tya' Dios la mo jéei¹, gataan¹an i'e²e jna' 'e coon¹³ la joon 'e sá² 'e sijaan²¹²an' tsu 'wii¹³ 'e júu³ taa¹³ 'e jí² do ijmá¹a taa²¹ jna' joon icwo²o jna' fo'fee¹ tyi'. ⁵ Cwocwo²o Dios 'naa' 'e seen²¹naa' jløø³naa' coon¹³ 'in catyaai² do. Joon Dios do lí² cwo²o 'naa' 'e jmaa²aa' taa²¹ joon lí² cwo²o 'naa' fo'fee¹ tyii'. Cwouncoon¹³ Dios 'naa' 'e canii²mo 'i¹'oo' coon¹³ 'in catyaai² do la gajmaa¹a Cristo Jesús, ⁶ 'e coon¹³ la joon

jilee²¹naa' lí² ungoo²¹oo' coon²¹ caain²¹ Dios, 'in Jmii²¹ Ña'ñu'¹u' Jesucristo.

'Ejúu³ tyu² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel

⁷ Tsu 'wii¹³ joon 'ii¹³naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la ga'ii²¹ Cristo jna' 'e coon¹³ la joon un'goo¹o tsá² Dios. ⁸ Tsu fuu²¹²uu 'naa' 'e Dios gasiin¹in Cristo gauncoon¹³on tsá² Israel 'e coon¹³ la joon gauntsiin¹ júu³ ga'ii¹i tya' lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Dios júu³ 'e jo cuu²¹i júu³ tya'a. ⁹ Gajó² jon Cristo 'e lí² un'goo²¹o tsá² 'in jo seein²¹ Israel Dios tsu 'wii¹³ 'e feei¹-tsi tya' 'ido. La gajin¹² ni jí² tya' Dios:

Tsu 'wii¹³ joon iun'góo³oo 'nu jee²¹² tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

Joon i'øø³øø coon²¹ icwó³oo máa¹³u'un.

¹⁰ Joon lí² xiia²¹ jin² ni jí² do:

Cwojløø¹naa' tsá² jo seein²¹ Israel, coon¹³ 'in tsá² tya' Dios.

¹¹ Joon lí² xiia²¹gi jin²:

Cwoo¹³ 'naa' 'maai¹³ Ña'ñu'¹u' jilee²¹naa' tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Joon faa¹³aa' xiuala feei¹ 'ii jilee²¹ tsá².

¹² Joon Isaías gataan¹an jí² do jin²in:

Lawa coon²¹ jmóo³ 'mó² 'e 'yeei²¹ sun³ tya' la joon inii¹³ jaain²¹ tsá² jee²¹² jmóo³ Isái.

Joon ityu²u to² jilee²¹ tsá² jo seein²¹ Israel.

Joon 'in tsá² do 'in jo seein²¹ Israel 'e jo cu²-tsi coon¹³ 'ii.

¹³ Joon nano mi³ii tyani Dios, 'in cwo² jna' 'e sijaan²¹²an', mi³ii wa'a cwo² Dios 'naa' 'e jløø¹naa'

'áai¹ joon 'e iliseen²¹naa' tyú² coon¹³ 'ii 'wii¹³ ja²mo líi²naa' 'ii. Joon mí³ii 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios 'e lí² un'láa²naa' 'e i'øøi¹²¹gi¹'oo' 'e sijáan²¹²an' ca gasái¹.

14 Joon 'naa' tsaru¹u', tsáa¹mo-tsii 'e 'naa' seen²¹naa' 'e tyúmoo', joon 'øø²¹mo-'oo' jilaa²¹ joon tíi²moo' cwoo²oo' tsá² cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa'. **15** Pe, tsaru¹u', tsu 'wii¹³ 'e feei¹-tsi Dios tyiia 'e fuu²¹²uu 'naa' coon¹³ 'e jí² lo coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹, 'e coon¹³ la joon jo 'íin²-'oo'. **16** Gajmaa¹a Dios feei¹-tsi tyiia 'e jmáa³aa jiin¹³ la to² tyú² Jesucristo jee²¹² tsá² 'in jo seein²¹ Israel. Joon 'e to² jmóo³oo do 'e cwó³oo 'e júu³ tya' Dios tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon yá to² cwó³oo 'e júu³ lo 'e lí² líin²in 'in tsá² jo seein²¹ Israel do lawa coon²¹ fa¹ 'in nigatyii¹³in Espíritu Tyú² 'e tí¹-tsi Dios.

17 Joon tsu 'wii¹³ líi¹na tsá² tya' Cristo Jesús 'áa¹mo jløø³na coon¹³ 'e to² gajmáa³aa tya' Dios. **18** Joon fuu²¹²uu 'naa' jiin¹³ la gajmaa¹a Cristo 'wii¹³ jna wa'a ili² jmá¹ nuu¹³ tsá² jo seein²¹ Israel. Joon jilaa²¹ 'elo galí² júu³ fo²oo coon¹³ 'e gajmáa³aa. **19** Galí² la joon jon coon¹³ 'ii²¹ tya' li² joongi tya' milagros joongi coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú². Joon coon¹³ la joon nigacwó³oo júu³ ce jilaa²¹ tya' xiiala itiin¹³ tsá² 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo. Nigacwó³oo 'e júu³ lo ca Jerusalén joongi la caain²¹ fuu²¹ ca tyía¹ fu cwoo¹³ li sii²¹ Ilírico. **20** Joon nigacwo³-tsii 'e cwó³oo 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² li jo mo ganúu²un tsá² jiin¹³ cafu xiiala gajmaa¹a Cristo tya' tsá², 'e coon¹³ la joon jo jmóo³oo to² li nga'naa¹

tsá² xeei²¹ jmoo¹o to² la lo. ²¹ Pe la jin² ni jí² tyá' Dios:

'In jo mo ganúu²un jiin¹³ coon²¹ naa¹³ cwáain¹ tyá'
Cristo inúu¹un júu³ tyá' 'ido.

Joon in'øøi¹²¹-tsi 'in tsá² do 'in jo mo ganúu²un
cwáain¹ tyá'a.

'Tin²¹² Poo² tsáa¹a fu Roma

²² Tsʉ 'wii¹³ joon jo galí¹ii yafoo¹³na 'naa'
xifiin¹³ láai² naa¹³ gali'iin²¹²na góo³oo. ²³ Pe nano
niga'yee²¹mo to² tyiia fu li taan²¹²na lo. Joon tsʉ
'wii¹³ nigali'iin²¹²na ca la mo jéei¹ 'áai¹ yafoo¹³na
'naa', ²⁴ 'i¹-tsii yafoo¹³na 'naa' mi ngí³na níi³ii fu
li sii²¹ España. Joon líi²na wa'a ilí² uncoon¹³naa'
jna 'e fu¹ 'yuu²na do mi yuui¹³ 'e li'yaai¹-tsii 'e
jóø²na 'naa'. ²⁵ Pe nano ningóo³oo 'yuu²na fu¹ níi³ii
Jerusalén 'e nicóon³xʉ 'e cwo³oo 'in ru¹u' 'in néei¹
do. ²⁶ Tsʉ 'in tsaru¹u' néei¹ li sii²¹ Macedonia
coon¹³ 'in néei¹ li sii²¹ Acaya niga'i¹-tsi wa'a 'e
uncaaain²¹xʉ cuu² 'e síñ¹in tyá' 'in tsaru¹u' tañíi²
néei¹ Jerusalén. ²⁷ Joon 'yaa¹mo-tsi 'e gajmaa¹a la
lo tsʉ lawa 'e róø²mo 'ido. Tsʉ 'in tsá² jai¹² líi²i néei¹
Jerusalén do nigajmaa¹a coon²¹ 'e tyú²tyá'a 'e jai¹²
líi²i coon¹³ 'in tsá² do 'in jo seein²¹ Israel do. Joon
'in tsá² jo seein²¹ Israel do cwáain¹ tyá'o 'ná¹ jmáa¹a
coon²¹ 'e tyú²tyá'a coon¹³ 'in tsá² Israel do. ²⁸ Joon
mo ga'yeei²¹ 'e cwáain¹ lo, joon nijoon¹³oo 'e cuu²
do, ijúu³uu fu España do, joon yafoo¹³na 'naa' mi
ngí¹³na. ²⁹ Joon tsáa¹mo-tsii igaa¹³na fu li née¹naa'
i'ii¹³na' coon²¹ caan²¹mo 'e cwaai³ tyá' júu³ tyá'
Cristo do.

30 Tsaru¹u', mi³ii tyani²ii' coon¹³ 'e tsáa¹mo-tsi'
 Ña'ñ¹u' Jesucristo joongi coon¹³ 'e 'ii²¹ 'e cwo²o
 Espíritu Tyú² do jna' 'e 'iin²¹²mo' 'ii, coon¹³ joon
 mi³ii tyani²ii' 'e cwoo²oo' pí³ yaanaa' caan²¹mo
 coon¹³ jna 'e mi²ii' tyani Dios 'wii²¹² tyajna.
31 Mi²ii' tyani Dios wa'a iláa²mo jna ja'cwoo²¹ 'in
 jo jai² líi² néei¹ Judea joon wa'a i'ii²¹mo røø²¹
 'in tsaru¹u' néei¹ Jerusalén 'e cuu² tyáan³aan do.
32 Mi²ii' jon, wa' 'iin²¹²in Dios, icwéi¹na yajóø²na
 'naa' jløø³moo joon i'ii²¹xu 'woo²¹oo jee²¹² 'naa'.
33 Mi³ii tyani Dios, 'in cwó² 'e seein²¹ tsá² tyú²
 coon¹³, 'e iuncoon¹³ 'naa'. Amén.

16

Sí¹i Poo² 'aai²¹² tsá²

1 Fuu²¹²uu 'naa' wa'a 'ii¹³naa' coon²¹ tún² 'in
 tsamí² ru¹u' Febe. Gauncoon¹³ 'áai¹ 'ido 'in tsá²
 jai² líi²i Cristo 'in néei¹ fuu²¹ Cencrea. **2** 'Ii¹³naa'
 'ii coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñ¹u' la tíi²i jmá¹ tsá² la 'oo²¹
 ru¹u' 'in jai² líi² Cristo. Joon 'naa' uncoon¹³oon'
 Febe do coon¹³ jilaa²¹ 'e jmaai¹ to² tya'a tsu¹ 'in lo
 nigauncoo¹³ tsá² fúui¹ 'áai¹ la joongi jon nigaun-
 coon¹³o jna jon.

3 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' Priscila coon¹³ Aquila
 'in nigajmaa¹a to² tya' Cristo Jesús coon¹³ jna. **4** 'E
 tooin² 'mó¹ 'ii²¹ tya'a 'e galaai²¹ jna 'e fo² 'e 'ii¹
 tyiaa ijúun²na do. Joon jna cwóó³oo 'maai¹³ 'ido
 joon jon' jiin¹³ jna cwóó³oo 'maai¹³ pe jileei²¹
 tsaru¹u' 'in jai² líi²i Cristo 'in jo seein²¹ Israel.
5 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai²
 líi² 'in licaain²¹ inuu tya' Priscila coon¹³ Aquila

do. 'Aa²¹²mo'o fo²oo jon Epeneto, jaain²¹ tsá² 'in 'iin²¹²na 'áai¹ joon 'ii nifu jee²¹² 'in néei¹ li²sii²¹ Acaya do ja²mo galíii² Cristo. **6** 'Aa²¹²mo'o fo²oo María 'in nigajmaa¹a to² 'áai¹ jee²¹² 'naa'. **7** 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' 'in tsagóo³oo Andrónico coon¹³ Junias. Caan²¹mo táchia¹i 'ido coon¹³ jna tsi 'náñi³ joon tyá²-u cwii¹in 'in tsá² tya' Cristo 'in líii¹ apóstoles 'ii. Joon jo¹o galíii² Cristo la jéei¹gi jna.

8 'Aa²¹²mo'o fo²oo fuu²uu' Amplias, 'in líii¹ tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na coon¹³ 'e jai² líi²na' Ña'ñu¹u'. **9** 'Aa²¹²mo'o fo²oo Urbano 'in nigajmaa¹a to² tya' Cristo Jesúz coon¹³ jna'a, la joon jon Estaquis, 'in tsá² 'in 'iin²¹²na. **10** 'Aa²¹²mo'o fo²oo fuu²uu' Apeles, 'in nigacwo'hi¹ tyá² jilaa²¹ wúu¹ 'áai¹ ganii²¹i wii¹³ 'e jai² líi²i Cristo. La joon jon 'aa²¹²moo' fo²oo 'in tsá² néei¹ inuu tya' Aristóbulo. **11** 'Aa²¹²mo'o fuu²uu' 'in tsagóo³oo Herodión. La joon jon fuu²uu' 'in tsá² néei¹ inuu Narciso 'in jai² líi²i Ña'ñu¹u'. **12** 'Aa²¹²moo' fuu²uu' jon Trifena coon¹³ Trifosa 'in jmoo¹o to² tya' Ña'ñu¹u'. 'Aa²¹²mo'o fuu²uu' jon 'in tsamí² ru¹u' 'in 'iin²¹²na', Pérsida, 'in nigajmaa¹a to² tya' Ña'ñu¹u' 'áai¹. **13** 'Aa²¹²mo'o fo²oo fuu²uu' Rufo, 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in 'yu júu³i 'áai¹, coon¹³ sáa³o 'in nigalíii¹ lawa sáa³aa jon. **14** 'Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' jon Asíncrito, coon¹³ Flegonte, coon¹³ Hermas, coon¹³ Patrobas, coon¹³ Hermes, coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in taain²¹² coon¹³ 'ii. **15** 'Aa²¹²moo' fuu²uu' jon Filólogo, coon¹³ Julia, coon¹³ Nereo coon¹³ tsamí² ruu²¹i, coon¹³ Olimpas coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi² 'in taain²¹² coon¹³.

16 'Aa²¹²naa' la 'oo²¹ ru¹u' la jaain²¹ la jaan²¹naa'
cuu²uu' caai²¹ ni² ruu²¹naa'. Jileei²¹ 'in jai¹² líi²
Cristo 'in néei¹ lo sii¹in 'aa²¹²naa'.

17 Tsaru¹u', mí³ii tyani²ii' 'e cóon²oon' cwáain¹
'in tsá² do 'in jmoo¹o poo²¹² jee²¹² 'naa' coon¹³ 'e
'ee¹e sí jmoo¹o tyuuain²¹ tsá² 'ee joon 'noo¹o tsá²
tsaa². Tsú jilaa²¹ 'elo li' cii¹³i lí¹ la niga'e² tsá²
'naa'. Jmaa²aa' coon²¹ coon¹³ 'in tsá² no, **18** tsú 'in
tsá² no jo jmaa¹ 'ii²¹ to² tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo.
'In tsá² no jmaa¹a 'ii²¹ to² jiin¹³ 'e ijmaa²¹i to²
'ñu'o joon júu³ tya'a 'áai¹ to² joongi 'áai¹ jloo³ joon
coon¹³ júu³ joon cóñ² tóo² tsá² jo li²i. **19** Joon
jilee²¹mo ñí² xiiala jmoo² 'naa' néu¹³uuñ¹ joon tsú²
'wii¹³ joon jløø³moo coon¹³ 'naa'. Joon 'iin²¹²na
ilín²naa' tsá² 'in 'yuum¹³ 'e jmá¹ 'e tyú² jon' wa'a 'in
jmá¹ 'e gó². **20** Joon 'in Dios 'in jmoo¹o 'e seein²¹
tsá² tyú² tyaní¹i jmoono idyee¹³i 'in 'líi³ Satanás
'wii²¹² líi¹³ii' in'øø¹³naa' 'ii. Cwauncwaai¹³ Ña'ñu¹u'
Jesucristo 'naa'.

21 Sii¹mo jon 'aa²¹²naa' 'in tsá² sii²¹ Timoteo 'in
jmoo¹o to² coon¹³ jna. Sii¹mo jon Lucio, coon¹³
Jasón coon¹³ Sosípater 'in líi¹i tsagóo³oo.

22 Joon jna-a, Tercio, 'in nigataan¹an ni jí² 'e júu³
lo sii³na jon 'aa²¹²naa' lawa tsá² 'in jai¹² líi²i Cristo
jon.

23 'Aa²¹²moo' jon jin² Gayo, 'in fii²¹² 'ná¹ li
tyíin¹³na joon cwoo¹o 'ido jon 'néu¹u li licaain²¹ 'in
jai¹² líi²i Cristo. La joon jon sii¹in Erasto 'aa²¹²mo
'naa'. Erasto do líi¹i 'in naní² cuu² tya' fuu²¹ lo.
Joon 'in tsaru¹u' Cuarto sii¹in 'aa²¹²moo'.

24 Cwouncwaai¹³ Dios jilee²¹ 'naa'. Amén.

Júu³ li gatséi¹

²⁵ Joon nano cwoun'goo²¹o' Dios 'in lí² jmá¹ 'e pi³gi-'oo' coon^{'13} 'e júu³ tyú² tyiia tya' xiiala itiin^{'13} tsá². Cwóo³ jna 'e júu³ lo joongi 'e^{'2} jna tsá² cwáain¹ tya' Jesucristo. Joon 'e júu³ tyú² do jmoo¹o júu³ 'e júu³ 'uuin²¹ gasáa¹a Dios ca la mo 'wiin²¹² juncwii²¹. ²⁶ Pe nano coon^{'13} 'e to² tyú^{'2} 'in Dios 'in seein²¹ coon²¹ tøø²mo, nigajmaa¹a júu³ coon^{'13} 'e jí² tya' Dios 'e gajmaa¹a 'in tsá² 'in nigacwó¹ júu³ tya' la mo jéei¹. Joon 'e júu³ 'uuin²¹ do gajmaa¹a Dios 'e cwii¹i jileei^{'21} tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'e coon^{'13} la joon lí² jo^{'1}o líin²in joon lí² jmáa¹a nœœ^{'13}an.

²⁷ ¡'li^{'21}mo Dios 'e un'goo²¹o tsá² 'ii 'wii^{'13} Jesucristo coon²¹ tøø²mo! Joon jiin^{'13} 'ii-o líii¹ Dios 'in ñii²¹²-tsi. Amén.

Juu³ ty₄² 'e gafaa²¹ Díos tyá' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec
(MX:chq:Chinantec, Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e